

ВАТРА

ISSN 1232-2776

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
ту хочу жити, умирати,
де жили мій отець і мати".

Рік VIII, № 3 (26), липень 1999 р. Видання Об'єднання лемків у Польщі, Горлиці

Читайте у "Ватрі"

С. Семенюк: „Кілька думок” .. 3
Uwaga! Właściciele! 5
Про XVI. ВАТРУ писали..... 6
М. Зимомря: „Енергія ...” 12
A.D.: „Rozprawa” 13
С. Семенюк: „Іх зберегла” .. 17

Посмертна згадка

Михайло Ковальський народився 13. листопада 1924 року в Полянах біля Криниці. Син рільників Йосифа і Марії з Трохановських. Початкову школу розпочав в рідному селі на шостому році життя. Батьки послали його скоріше до школи бо він дуже інтересувався читанням, писанням та рахунками, беручи приклад від старшого брата Миколая. Вищі класи початкової школи кінчив у Грибові а гімназійні - у Новому Санчі.

Михайло Ковальський

В часі німецької окупації забрано його до "БАВДІНСД" – примусової праці переважно будови доріг. В 1943 р. він був студентом третього курсу Української вчительської семінарії у Криниці. Не закінчив того навчання бо "АРБАЙЦАМТ" вислав його до примусової праці в Німеччину. Коли в 1945 року повертає додому, частину села виселено на Радянську Україну. Незадовго, в 1947 р., також родину Йосифа Ковальського, як і всіх українців зустрічає велике горе – депортаційна акція "Вісла". Ковальських вигнано над Варту до рільничого державного господарства (ППР) і призначено робітниками. В Полянах Ковальські мали майже 20-гектарне господарство (в тому 12 га лісу) з добрими сільськогосподарськими будинками та кількакімнатну хату. На вигнанню приділено їм, 8-особовій родині одну кімнату в глиняній хаті, накритій соломою, а другу кімнату в тій хаті приділено іншій 6-особовій родині. Не маючи інших засобів до життя, треба було найматися до кожної і то найгіршої праці. Так пройшли перші роки на вигнанні, але Михайло все думав про дальшу науку. Заочно закінчує в Сквєжині середню загальноосвітню школу з атестатом зрілості (далі - с. 2.)

Чудові канікули в прекрасній Польщі

Зі святою благодаттю зійшов на землю Свят-Вечір 1999 року. З прихованою радістю і душевним трепетом чекали його люди. Але особливо довгожданим був цей день для нас - учасників Калуських дитячих фольклорних гуртів "Краснавець" та "Лемчатко", яких музичний керівник п. Богдан Гурський а режисер п. Люба Липовська. Адже ми в цей святковий час виїзджали з рідвяною концертною програмою до братньої Польщі. Настрій у всіх святковий, але трішки збентежений, тому що ми залишаємо свої домівки на чотирнадцять днів.

Перші враження почалися на митниці, коли ми перетинали державний кордон. Це було вночі. І вже ніякого сну. Ось і Польща - Перемишль. Вулиці (закінчення - стор.5.)

Антоніна Слота

Присвячую Покійному
Михайлови Ковальському

ЗАСЛУЖЕНИЙ ЧОЛОВІК

Заслужений чоловік од нас одишов
До вшитких великий смуток пришов.
Глибоко над життям ся задумалам
І в молитвві Богу подякувалам.

Же такого человека моглам познати
І з його життя приклад брати.
З вельком покором Богу служив
І о наши справи все ся боров.

Для своей родини вельком підпором бив,
Часу для никого николи не жалував.
Ани для старшого, ани для молодого.
Всяди бивав, де лем дахто дачого
потребував.

Кажда земля би його приняла
А в горах она добри його знала.
Чи то в Полянах, чи то в Ждині,
Ци то на горі, ци тіж на рівнині.

Гори за Михалом барз ся розплакали,
Як ся о його смерти довідали.
Наказуют нам з Редактора приклад брати
І о нашу Лемківщину все ся упоминати.

Вічну память разом заспівайме
І хоц літом на Ватру поїхайме.
Аби і в горах за Покійного ся помолити
І о ним николи не забити !

Phare

Посмертна згадка

і стає студентом Вищої економічної школи у Щеціні. Враз з ним студіюють ще інші українці, між ними є п. Йосип Дорох — найблищий друг Михайла. По закінченню навчання одержує звання інженера та наказ праці в Гожові Великопольському. Заочно розпочинає студіювати в Рільничій академії у Вроцлаві, яку закінчує дипломом інженера рільника.

В 1956 р. коли творяться структури Українського суспільно-культурного товариства, Михайло відразу включається до суспільної праці в організації. Незадовго стає штатним секретарем Воевідського правління в Зеленій Горі. Його праця була дуже активною. Від ВП УСКТ виходять петиції до влад Польщі а передусім до КЦ ПОРП (перше 30.12.1956 р.) з вимогами повернення виселених акцію "Вісла" до їх рідних сторін. По тих домаганнях Уряд безпеки починає переслідувати Михайла Ковальського і в кінці наказує звільнити Його з секретаря ВП УСКТ. Щоб це зробити розв'язано ВП УСКТ в Зеленій Горі, конфісковано все його майно разом з усією документацією, щоб не було жодного сліду про діяльність ВП УСКТ і дано Йому працю сільського агронома в Заборні біля Глогова. 5. травня 1962 р. Його арештовано безпідставно (за переписування релігійної книжки), щоб засудити на 6 років ув'язнення. У слідстві та ще й самій розправі змінено статті звинувачення, навіть в часі ревізійної розправи у Найвищому суді у Варшаві, ще раз поміняли статтю звинувачення, щоб вирок залишити — 6 років покарання, бо так було наказано через УБ, а суддя Воевідського суду в Зеленій Горі аргументуючи вирок сказав: "Niech to będzie przykładem dla innych."

По відбуттю покарання у в'язницях: Зелена Гора, Вронки і Стшельце Опольське Михайло в 1968 р. вертає до Гожова, щоб замешкати з родиною: жінкою Антонією, сином Борисом і дочкою Вірою, котра в часі ув'язнення тата мала тільки кілька місяців. Завдяки своєму другові зі студії, одержує працю по своїй професії у Гожові.

Михайла не заламало довголітнє ув'язнення. Ще у в'язниці почав відписувати пояснення-спростування в "Нашому слові" проф. А. Квілецькому на його статті про лемків. Перші друкується а слідує затримує цензура. Наперекір тим, що хотіли Його пригнобити організує в 1969 р. в Гожові гурток УСКТ, хоча сам не може бути його головою. Зустрічає великі труднощі, всюди Йому докоряють, що політв'язень без громадянських прав, навіть в ГП УСКТ обережно ставляться до Його особи, наказуючи не вибирати Михайла делегатом на V з'їзд УСКТ в 1972 р. Щойно 27.01.1980 р. вибирають його делегатом VII з'їзду УСКТ, що відбувся 29. червня 1980 р. у Варшаві. Також бере участь як делегат у VIII з'їзді УСКТ (23-

24.06.1984) і Його вибирають членом ГП УСКТ. На IX з'їзді УСКТ — 16.06.1988 р. вибраний членом ГП УСКТ та доручено Йому керувати Гожівським відділом УСКТ.

Також і надзвичайний з'їзд УСКТ-ОУП, що відбувся 24-25 лютого 1990 р. вибирає Його членом ГУ ОУП. Це діється й на слідує з'їздах ОУП, другому — 5-6 червня 1993 р. і третьому — 22-23.06.1996 Михайла вибирають членом ГУ ОУП та доручають головування Гожівському Відділові ОУП. Цю функцію повнив аж до відходу у вічність.

Михайло часто свої дописи про важні справи друкував в "Нашому слові". Відповідав тим, що неправдиво представляли наші лемківські справи. В Гожові зорганізував навчання дітей української мови і сам був вчителем до останньої хвилини життя. Він зарання мріяв про Вільну Україну і дуже радів її проголошенням.

Воевідський Відділ УСКТ а пізніше ОУП в Гожові щороку організував Конкурс писанок. Цією справою особисто займався Михайло. В цьому році Конкурс відбувся вже 27-й раз. На нього надіслано 17 авторських праць. В "Нашому слові" проголошено нагороди, які обіцяв сфінансувати уряд міста Гожова, але в останню хвилину відмовився. Конкурс відбувся, нагород не має, а Михайло цим зажурився. До цього дійшла справа заборгованості домівки ОУП та не вирішений вердикт Воевідського суду, що відбувся 13.04.1999 р. в справі відшкодування за невинне 6-річне ув'язнення. На розправі, не тільки прокурор але і судді відносилися до Михайла з претензіями, чому жадає відшкодування, не беручи під увагу касаційний вирок Найвищого суду в складі 7 суддів, якому головував найвищий суддя Польщі А. Стшембош.

14. квітня Михайло пішов до домівки ОУП полагоджувати справи конкурсу писанок а пізніше мав провести уроки української мови з дітьми. Виходячи з домівки, впав на

коридорі, ще жив 20 хвилин, але коли приїхала швидка допомога, був вже мертвий.

М. Ковальський був активним членом Об'єднання лемків. Брав участь у всіх трьох з'їздах ОЛ, на котрих головував Вибірчої комісії. Очоловав гурток ОЛ в Гожові. Кожного року був членом організаційного комітету всіх Лемківських Ватр у Ждині. Щороку в часі цього величавого свята можна було Його бачити як керував пунктом продажі української преси, книжками і пам'ятками з "Ватр". Не мав часу оглядати ватряні концерти, міг їх лише слухати. Дуже тішився всіма радісними і добрими подіями на "Ватрах", та гостро критикував негативну поведінку декотрих ватровичів, надмірне споживання алкогольних напій, вживання вульгарних і образливих слів та брак пошани до інших, намагався боронити правду. Майже всі Його шанували і любили, служив прикладом іншим. Був

Михайло Ковальський на 35-літті ІУ Загальноосвітнього ліцею в Лігниці з абсолювентками той школи: Оля Кіх (з ліва) і Лідія Шафран

справедливий і обов'язковий, а від себе вимагав більше, як від інших і старався ніколи нікому не шкодити. Від 1990 року, як головний редактор редагує і підготовляє до друку кварталник "ВАТРА" Вийшло вже зпід його пера 25 номерів цього журналу з одноразовим тиражем 1000-1200 примірників. "ВАТРА" розповсюджується не лише у Польщі, але також по різних країнах світу: Україні, Росії, Словаччині, Чехії, Румунії, Угорщині, Англії, Німеччині, Канаді, Японії і США. Тут варто згадати, що Михайло, будучи ще малим хлопцем у міжвоєнній Польщі одержував зі Львова та Жовкви різні газети і журнали, а читаючи їх мріяв, щоб колись стати журналістом та редагувати часопис. Його мрії здійснилися після 50-ти років.

Михайло Ковальський діяв також у Світовій федерації лемків. На першому Конгресі 8-10 жовтня 1993 р. у Львові спільно з покійним Левком Галем підготували програму відродження Лемківщини. Також брав активну участь як делегат ОЛ Польщі у другому Конгресі цієї організації 8-10 серпня 1997 у Львові, на якому вже не стало його друга Левка Галя. Тоді змінено назву СФЛ на Світова федерація українських лемківських об'єднань (СФУЛО).

Незважаючи на всякі труднощі вперто старався діяти для добра Греко-католицької Церкви і нашого народу, в тому і лемків. Був вірним Церкви своїх батьків і як тільки було можна почав старатися організувати відправи грекокатолицьких Богослужень в Зеленій Горі, Осецку, Міжріччі, Сквезині, Гожові і Стшельцах Краєнських. 12. липня 1959 року в Міжріччі, вперше в цьому регіоні відбулося вінчання (в римо-католицькому костелі на ринку) в нашому обряді, традиції і народному одязі весільної дружини - власне Михайла Ковальського з Антонією з Пецухів.

Гожівська греко-католицька парохія хоч невелика, але за старанням Михайла має свою окрему, відремонтовану власну каплицю. У Гожові відбувалися важливі церковні події; святкування 400 років Берестейської унії, відзначення

насильної акції "Вісла" і роковин ліквідації Греко-католицької Церкви після депортації з рідних земель. Відбувалися також у Гожові наукові конференції яких співорганізатором був Михайло. Майже кожного року організував виїзд вірних автобусами на церковний празник до Білого Бору.

Похорон б.п. Михайла відбувся в понеділок 19. квітня 1999 року в час гарної сонячної погоди. Похоронні Богослужіння в Гожівській церкві відправив місцевий парох о. Роман Лірка, а у цвинтарній каплиці та над могилою відправляли отці Р. Лірка і В. Росецький. Прощальні слова голосили: о. Р. Лірка, Стефан Гладик – заступник голови ОЛ, Мирон Кертичак – голова ОУП, Степан Колосівський – від щецїнського відділу ОУП, Дмитро Давид – від ОУП Міжріччя а також представник Відділу культури міста Гожова. Зібрані друзі заспівали "Відлітають журавлі" а всі зібрані "Вічну пам'ять" і "Христос Воскрес".

В останню дорогу туземного життя у Великодній час відпроваджало Покійного дуже багато людей з різних сторін Польщі: Варшави, Щеціна, Зеленої Гори, Шпротави, Пшемкова, Глогова, Всхови, Осецка, Міжріччя, Сквезини й Гожова та інших місцевостей, а також з рідної Лемківщини, які привезли мішечок землі з його рідного села Поляни. Могилу Покійного накрито багатьма вінками й китицями квітів від родини, організацій та друзів і приятелів.

По похороні учасників тієї останньої послуги, родина Покійного запросила до ресторану на спільний обід, де ще добрим словом згадували помершого.

Хай Гожівська земля буде Тобі, Михайле легкою аж до майбутнього воскресіння, а ми згадувати будемо Тебе на Вічну Пам'ять – Христос Воскрес !

Єднаємось з родиною Михайла Ковальського в скорботі їх горю та висловлюємо найсердечніші співчуття.

Редакційний колектив "ВАТРИ"
Головна Управа Об'єднання лемків
та друзі і приятелі

Степан Семенюк

Кілька думок напередодні 2000-ліття християнства Спроба історичного погляду

*"Апостоле Андрію, поглянь, як попеліє той край,
де ти ходив, який благословив.*

*Місто це, що ти воздвиг чудотворною рукою,
стало руїною глухою."
Плач над градом Кия*

Свої міркування про двохтисячний ювілей християнства в Україні розпочав я власне цими словами ченця ірландця Ріангабара ¹⁾, щоб нагадати нам усім, що справді християнство на нашій землі ширилось, мабуть, вже за апостольських часів. Знаю, що зараз заопонують голосно, що перебування апостола Андрія на Київських горах є лише легендою, чи теж переказом без історичних доказів. (Якщо навіть справді це є тільки переказ-легенда, то дуже гарна легенда, будуюча легенда).

Але чомусь єпископ Євсевій Кесарійський написав, що апостол Андрій "пішов проповідувати до скифів". А відомо, що в ті часи всю територію України греки називали Скифією або Великою Скифією. Згадує скифів і апостол Павло в своєму листі до Колосян (3, 11), ставлячи їх на рівні з греками і юдеями, і не називав наших предків варварами... І нічого тут дивного, бо наші предки від найдавніших часів мали ділові стосунки зі всіма ближчими і дальшими сусідами - персами, греками, римлянами, вірменами...

Геродот у своїй "Історії..." пише, що скифи сіють хліб не для себе, а на продаж, худоба виконує функцію грошей". Отже, комусь той хліб мусили продавати і за границю. Згадує про наших предків в Карпатах і грецький історик Ефор теж в V столітті до Христа. Якщо в ті далекі часи світ знав про нас, то МИ мусили знати той далекий світ.

(Закінчення)

Чудові канікули в прекрасній Польщі

освітлені сотнями неонових ламп. Та ми їдемо далі, поспішаємо, щоб принести радісну звістку про народження Ісуса Христа своїми колядками та вертепом жителям села Команча. Ранок. Перший наш виступ у церкві. Отець митрат Іван Піпка та селяни прийняли нас дуже щедро. Після виступу ми розходимося по сім'ях, де снідали і спілкувалися з українцями. Їх в с. Команчі аж 200 хат. Подякувавши всім за доброту і ласку вирушили ми далі. Місто Сянік залишило нам нові враження про себе та душевну красу і щедрість своїх жителів. В с. Лосе ми ночували в лемківських сім'ях. Виступали наші гурти в парохіях о. Василя Стойки в таких селах: Устя Горлицьке, Лосе, Снітниця, Гладішів. В місті Горлицях наш виступ дивились в жіночому монастирі сестри Василянки і о. Петро Гудко. Після концерту нас почастивали і у вільний час, який в нас залишився вивчили з монахинями кілька релігійних пісень.

10 січня ми приїхали в курортне місто-казку - Криницю. Після святкового виступу в церкві оглядали його чудову красу в супроводі о. декана-капелана Мирона Михайлишина. Заходили до буфету, де люди відпочивали і пили мінеральну воду. Побували ми і в костелі, знайомилися з діаграмою народження Ісуса Христа. Піднімалися на Паркову гору, звідки милувалися панорамою міста. На цій горі щовечора проводяться народні гуляння з живою музикою, є там готель і ресторан. Вниз ми зіжджали на фонікульорі. Особливо гарно в місті Криниці ввечері. Там кожне дерево світилося гірляндами. Зранку наступного дня о. М. Михайлишин заповів для нас Службу Божу. Після її закінчення похали ми в чудове місто Краків. Дивовижні враження одержали ми під час огляду королівського замку на горі Вавель. На його території є костел, де поховані королі Польщі різних століть. Ми побували в кількох костелах міста. Та найбільше нам сподобався Мар'яцький костел. Прекрасні і вечірні краєвиди Кракова - колишньої столиці Польщі.

Наш організатор-опікун п. Олена Ліщинська організувала різні поїздки, екскурсії по пам'ятних місцях Польщі. Одна з таких екскурсій відбулась до міста Осьвенцім - на території колишнього концентраційного табору. В роки другої світової війни фашисти завозили євреїв з різних кутків Європи в цей табір. Тут їм забирали всі гроші, золото і дорогоцінне каміння. Деяких заставляли тяжко працювати, інші закривали в газових камерах та печах і живцем душили і спалювали. Попіл з людських тіл перевозили в Німеччину, де його використовували до удобрення полів. З людського жиру виготовляли помаду, мило і різні креми. Жіноче волосся використовувалось до виготовлення тканин. По втечу з цього пекла і мрії не доводилось. Адже оточений цей табір був колючим дротом, по якому проведений електричний струм. Побували ми ще в одному концтаборі в с. Бжезінка, три кілометри від Осьвенціма. В'язнями цих таборів були поляки, росіяни і інші національності. І всюди жах і подив огортав наші душі, переповнювались лиш ненавистю до лікарів звірів-фашистів і невимовним співчуттям до їхніх жертв.

Побували ми в місті Ченстохові - на святій землі поляків. Відвідали чоловічий монастир отців Павлінів, де бачили ікону коронованих Марії і Ісуса, Корони ці виготовлені зі сусального золота а одяг Марії і Ісуса з дорогоцінних каменів.

Люди, які приходять в цей монастир лишають тут за бажанням якісь свої речі. Священик на Богослужбі молиться за здоров'я цих людей.

Далі наш маршрут пролягав до міста Колобжега - на узбережжях Балтійського моря. Тут ми проводили свої виступи в церкві, де о. Марко і парохіяни уважно нас слухали і сприймали наші колядки і вертеп на лемківському діалекті з неприхованою душевною насолодою. Побували ми і в гостинних українських сім'ях, гуляли зі своїми новими друзями узбережжям Балтійського моря. В маленьких крамничках ми придбали собі на пам'ять різні сувеніри, виготовлені з різних морських камінців та ракушок. Сумно було прощатися з цим чудовим куточком Польщі, та нас чекають нові міста і села.

В селі Помиск Велький ми проживали в місцевій школі. Директор школи п. Анджей і о. Роман Малиновський організували зустріч з дитячим кашубським фольклорним колективом, спільний концерт і дискотеку. Виступали ми також в ресторані "Кашуб'янка" на українській "Маланці". Тут був присутній гданський воєвода і мер міста Битова. Вранці ми колядували і показували "Вертеп" у церкві в місті Битові. Звідси ми вирушили в с. Барціно і виступали в місцевій церкві. Тут ми ночували в сім'ях, мали спільну кутю з господарями, адже наступив Щедрий Вечір.

19 січня вранці ми поїхали в місто Слупськ, де виступали в православній церкві. Це і був наш прощальний різдв'яний концерт на щедрій польській землі.

Сумно було прощатися з новими друзями, прекрасною країною, яка ці чотирнадцять днів чарувала на своєю природою, доброзичливими людьми та мальовничими містами і селами.

Щиру подяку хочу скласти від імені двох дитячих гуртів з України за запрошення Отцю Василю Стойці і члену Об'єднання лемків в Польщі пану Петру Шафранові.

Дякуючи отцям в Польщі о. Митрату Івану Піпці, о. Декану-Капелану Миронові Михайлишинові, о. Петрові Гудко, Матінці Павлі, о. Маркові, о. Романові Малиновському, о. Мар'янові та їхнім активним парохіям за добру опіку і шану до нас - внуків лемків.

Наталія Бочан
учениця 5-"А" класу
Калуської середньої школи № 3,
учасниця гурту "Лемчатко"
УКРАЇНА

UWAGA ! WŁAŚCICIELE!

Przed Sądem Rejonowym w Gorlicach Wydział I. Cywilny, sygn. NS. 689/98, toczy się postępowanie, wszczęte z wniosku Skarbu Państwa, reprezentowanego przez starostę Powiatu Gorlice, o nabycie przez zasiedzenie własności nieruchomości położonych w Czarnem-Długiem.

Wzywa się wszystkie osoby zainteresowane - właściciele gruntów położonych w Czarnem-Długiem do zgłoszenia się w Sądzie Rejonowym w Gorlicach w celu wykazania swych praw do ww. nieruchomości, w terminie trzech miesięcy od daty ukazania się ogłoszenia.

В дослідженні “Час обігу римської монети в антському суспільстві” (М.Брайчевський) знаходимо згадку про торговельні стосунки Києва з Грецією в III-му столітті по Христі. Пише про це і “Практичний путівник по Києві” в 1913 р. Маючи такі стосунки із зовнішнім світом на кілька століть перед Христом і пізніше, було б дуже дивним, якби наші предки не зустрілись з християнами на Близькому Сході і на Заході. Тому не дивує, що апостол Павло згадує наших предків і що апостол Андрій “пішов проповідувати до скифів”. А з Причорномор'я до Києва в ті часи “іхалося” проти течії всього біля сорока днів. Не так вже і багато...

На Україні (в сьогоднішніх границях) в Криму на переломі I і II століття перебував на засланні третій єпископ Риму Климентій, який “навернув багато поган”. Його череп був в Києві найціннішою реліквією аж до першої Світової війни. Тут же перебував і вмер папа Мартин II в VII столітті. Перебування і діяльність цих отців не могла залишитись на нашій землі безслідно, про що свідчать і археологічні знахідки, нпр. хрестики з VII століття знайдені в Центральній Україні (переховуються в Музеї історичних коштовностей в Києві).

В 60-тих роках IX століття в Києві перебувала церковна грецька місія і було засновано єпископство. Згадується, що вже тоді в Києві була церква св. Миколи (може каплиця?) в місці, де тепер Аскольдова могила. Не можна поминути і того, що київські князі Дір і Аскольд були християни самі і їхні дружинники, а це IX ст.

В X-му ст. князь Святослав приєднав до України/Руси Тмуторокань, де вже від давна було єпископство, що напевно зміцнило поширення християнства на нашій землі, хоч сам князь залишався при старій релігії.

Годиться нагадати також, що в IX ст. почали проповідувати Євангеліє брати Кирило і Методій серед південно-західних слов'ян, що мало безпосередній вплив на Південну і Південно-Західну Україну. В книзі “Панонське життя Константина філософа”, яку написав св. Методій (зберігається в Москві) є згадка про те, що десь біля 860 року під час подорожі в Хозарію св. Кирило (в миру Константин) бачив Євангеліє і Псалтир написані рошкськими письмени і що Кирило вивчав цю мову. Хоч серед вчених і досі йдуть суперечки, зокрема серед наших недругів, в цій справі, то одначе треба прийняти, що то були переклади св. Письма на нашу мову. Якщо тоді вже була спроба перекладу св. Письма на нашу мову, то, очевидно, мусли бути люди які читали його, тобто християни.

Поширення християнства в Україні було затримане, як здається, у 882 р. коли князь Олег вбив князів Діра і Аскольда (Оскольда). Саме вбивство князя чи цесаря в ті часи було явищем повсюдним, але тут йшлося про щось інше як тільки здобуття княжого трону-престола. Аскольд був християнином і вбивство його спричинилось до історично-політичних змін в Києві і в Україні. Наш край вступив- як сьогодні сказали б - в період поганської реакції, що призвело до сповільнення процесу залучення України до світової політично-культурної того часу спільноти. Зовсім можливо, що Аскольд був першим українським мучеником за Христову віру. Але це справа, чи теж питання Церкви. Процес поганської реакції тривав в нас майже сто років, хоч з різною напругою. Як здається, Олег ставши князем, не вів якоїсь рішучої боротьби з християнством

- може зрозумів, що не виграє?, - бо вже під 911 роком згадується про його дружинників-християн.

За панування князя Святослава Ігоревича, на жаль, проводилась антихристиянська акція, хоч, як здається не мала широкого застосування, але доходило до нищення церков. В 1975 році в Києві розкопано поганське капище, яке було побудоване на фундаментах християнського храму. На фундаментах збереглися фрески з християнськими розписами, що свідчить, що храм був побудований перед настанням “поганської реакції”.

Хоч сам князь Святослав не прийняв хрещення, то його мати княгиня Ольга була християнкою і утримувала дуже активні релігійні стосунки з Константинополем, але також і з Заходом - з німецьким цесарством.

Як вже згадувалось майже в одному часі на наших землях засновано три єпископства - в Володимирі на Волині, в Перемишлі і в Києві, не згадуючи вже про Тмуторокань... І все це діялось перед офіційним прийняттям християнства за Великого князя Володимира в 988 році.

Може тому у нас не було справжніх релігійних воєн в X ст., як це було в “північних краях” - Московщині, ще в XI ст, чи в Польщі.²⁾ Україна-бо до прийняття християнства, як державної релігії, готовилась на протязі віків. Згадуємо про це напередодні 2000-ліття тому, щоб ми усвідомили собі і ншим - друзям і недругам, що Ювілей 2000-ліття християнства є ЮВІЛЕЄМ ХРИСТІЯНСТВА В УКРАЇНІ, християнства, яке наші предки приймали самі з вибору власної волі і переконань без жодного примусу. Наші предки: СКИФИ-РУСИЧІ-РОКСОЛЯНИ-РУТЕНЦІ-УКРАЇНЦІ.

А що з 1000-літтям хрещення України-Руси? - запитає хтось. Було таке і ми разом з цілим світом відзначали його, відзначали величаво. Акт хрещення киян в 988 році був АКТОМ ДЕРЖАВНИМ, АКТОМ ВЕЛИКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МУДРОСТІ доконаним СУВЕРЕНОМ з волі Божої. Цим актом завершувався один і розпочинався другий новий розділ в житті всього народу великої Української держави - Київської Русі. Віра в єдиного Бога була для держави також об'єднуючим чинником, тому Великий князь Володимир закликав хреститися всіх “хай хто багатий, чи бідний, чи нужденний, чи раб”. Був це Акт певного історичного завершення розвитку християнства в Україні. Так воно в ті часи було скрізь. Адже в Римській імперії до 313 року теж було християнство, яке здобувало собі щораз ширші кола вірних серед всід верств населення. Так було в сусідній Польщі до 966 року, коли то охрестився князь Мешко I, від якого поляки і рахують історію хрещення Польщі.

Зрозумілим є, що в 988 році не все населення Київської Русі-України прийняло віру в Єдиного Бога, віру християнську, бо це було не можливим. Був це процес довгий, але на українських землях проходив він досить швидко і майже без конфліктов, тому що був підготований століттями.

(Закінчення буде)

1. Ріангабар, ірландець, чернець Бенедиктин, учасник оборони Києва перед монголами в 1240 р., майже всі ченці загинули, доля Ріангабара не відома.

2. Диви: “Повість минулих літ”; “Стоглав”, 1551 р., Gall Anonim: “Kronika Polska”

Про “ЛЕМКІВСКУ ВАТРУ ’98” в Ждині писали ...

Про “Лемківську Ватру’98”, што проходила 24-26 липня в Ждині дост дуже писалося в польских газетах а тіж в “Нашим слові”, “Ватрі”, “Новим життю” в Пряшові (Словаччина) і в пресі, што виходит на Україні:

DZIENNIK POLSKI nr 149/98 “Bratanie Słowian – Zanim zapłonie watra”

Posiedzeniem Komitetu Organizacyjnego Święta Kultury Łemkowskiej – “XVI Łemkowskiej Watry” – rozpoczęły się pracowite dni ludzi przygotowujących tę wielką imprezę. Do amfiteatru leśnego w Zdyni na trzy lipcowe dni (24-26) przyjedzie z różnych stron świata blisko 12 tys. uczestników. – Nadrzędną ideą tej już uświęconej tradycją imprezy kulturalnej Łemków – mówi Aleksander Maślej, prezes Zjednoczenia Łemków z siedzibą w Gorlicach – jest praca na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego.(...).

DZIENNIK POLSKI nr 164/98 “W Zdyni Misterium przy ogniskach”

Za dziewięć dni polany wokół amfiteatru leśnego w Zdyni, w gminie Uście Gorlickie, rozkwitną kolorowymi namiotami, a przede wszystkim po zmroku błyskać będą dziesiątkami ognisk – watr. Rozpocznie się misterium, które już po raz szesnasty nosi nazwę Łemkiwska Watra – Łemkowska Watra.

W piątek w przyszłym tygodniu w tej miejscowości otwarte zostanie XVI Święto Kultury Łemkowskiej, zorganizowane przez Zjednoczenie Łemków przy finansowym wsparciu Ministerstwa Kultury i Sztuki, samorządów ziemi gorlickiej, a także prywatnych sponsorów. Ale to nie jest tylko typowy festiwal, przegląd dorobku kulturalnego – to jest dla tej mniejszości etnicznej coś więcej. Bratanie się na ziemi ojców. (...) Na trzy dni, jak co roku, znowu przyjadą Łemkowie do Zdyni. Bez względu na spiekotę, żar lejący się z nieba, albo bez względu na ulewne deszcze i potworne błoto. Oby w tym roku niebiosa sprzyjały im pogodą.

“Do ciebie, Łemkowszczyzno – Ziemi rodzinna – wiodą wszystkie ścieżki i wszystkie drogi”. Jerzy Wideł

GAZETA GORLICKA nr 7(95) lipiec 1998

“24-26 lipca w Zdyni XVI Święto Kultury Łemkowskiej; Łemkowska Watra ’98”

Tradycyjna doroczna impreza kulturalna regionu Gorlic. Na południe Gorlickiego do Zdyni od r. 1990 zjeżdżają Łemkowie rozsiani po całym świecie. Najwięcej przyjeżdża z Ukrainy, mieszkańcy lub ich następcy wywodzący się z “ridnych hir”, co w latach 1944-46 znaleźli się w okolicach Iwano-Frankowska, Tarnopola, Lwowa. W tym roku przyjedzie ich mniej ze względu na finansowe trudności paszportowe. Przyjadą z zachodnich ziem słowaccy Rusnacy, przyjadą Łemkowie z zachodnich ziem polskich, gdzie znaleźli się po wojnie w wyniku akcji “Wisła” w 1947 r. Przyjadą, przyjadą ci z najbliższych stron, aby spotkać się, posłuchać mowy ojczystej, porozmawiać, być z sobą na rodzinnej biesiadzie po góralsku zwanej watrą, bo Łemkowie przecie to potomkowie górali karpaccy. A watra to ognisko przyjaźni, ciepła rodzinnego, miłości i nadziei.

W piątek 24 lipca o godz. 1030 starosta Piotr Wasula zapali ogień, który będzie płonął przez trzy dni. Od piątku rozpocznie się festi-

wal łemkowskich zagranicznych i krajowych zespołów artystycznych pieśni i tańca. m.in. mają wystąpić “Łemkowyna”, “Kycze-rra”, “Werchowyna”, zespół z ziemi lubuskiej potomków osiedleńców z Bukowiny. (...)

XVI. Łemkowską Watrę ’98 mają ponoć uświetnić prezydent Aleksander Kwaśniewski, premier Jerzy Buzek, minister Kultury i Sztuki Joanna Wnuk-Nazarowa, Jacek Kuroń, parlamentarzyści – zaproszenia zostały doręczone, kto się zjawi, zobaczymy.

Co mówi jeden z organizatorów “Watry ’98” Aleksander Maślej, przewodniczący Zarządu Głównego Zjednoczenia Łemków: - Kolejna XVI Watra ’98 to święto wrośnięte w tradycję, zdomowiło się, okrzepło i z każdym rokiem lepsze pod względem organizacyjnym. Na przykład w tym roku będziemy chcieli zrobić przez środek placu drogę asfaltową, żeby nie deptać błota gdy pada deszcz. Zresztą jest to charakterystyczne, że każda “Watra” wnosi coś nowego tak będzie i w tym roku- (e)

GAZETA WYBORCZA w Krakowie nr 174, 27 lipca 1998
“Zdynia znaczy czekaj” ŁEMKOWSKA WATRA. Festiwal na leśnej polanie

Zmartwychwstanie jest możliwe – mówił w sobotę o łemkowskiej kulturze Jacek Kuroń, jeden z ponad sześciu tysięcy uczestników XVI Łemkowskiej Watry w Zdyni.

Na leśnej polanie, opodal amfiteatru i watry (ogniska) stanęły setki namiotów i samochodów. Większość ich właściciele przybyła już w czwartek i piątek, aby odwiedzić rodzinne strony i modlić się podczas nabożeństwa pod krzyżem upamiętniającym akcję “Wisła”.

- Byłem pierwszym, który tutaj wrócił z wygnania. W styczniu 1957 r. dostałem stałe zameldowanie – wspomina Piotr Czuchta ze Zdyni. Jego rodzinę, jak większość Łemków, wysiedlonow 1947 r. na zachód Polski. Dopiero po latach mógł wykupić wraz z dwoma krajanami ziemię, na której organizowane są watry.

Trzydniowa impreza zgromadziła gości z kilkunastu krajów. Większość z nich to Łemkowie – nieliczni, którzy po 1957 r. wrócili, oraz ci, którzy osiedli na stałe w zachodniej i północnej Polsce, na Ukrainie, w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, a nawet Japonii.

- Kupiłem ziemię w Wysowej i będę się budował – mówił z lekkim akcentem 64-letni Paweł Kuciak, mieszkaniec amerykańskiej Astorii. – W Piorunce koło Krynicy były dwie cerkwie. Do dziś tylko jedna ocalała – opisywał wizję w rodzinnych stronach. (...).

Poseł Unii Wolności, a zarazem przewodniczący sejmowej komisji mniejszości narodowych i etnicznych, był jednym z oficjalnych gości Łemkowskiej Watry. Podczas występów podśpiewywał pod nosem niemal każdą piosenkę. – Przez 10 lat mieszkałem we Lwowie. W 1947 r. chodziłem po Łemkowszczyźnie. Widziałem opuszczone wsie i chaty – wspominał, fotografując się z ludźmi i wałkiem, który od Łemków dostał aby “naprawić” ich krzywdy w Sejmie.

Oprócz niego zjawili się w Zdyni m.in. marszałek Sejmu Maciej Płażyński, Petro Sardaczuk, ambasador Ukrainy w Polsce, Paula Thiede, konsul generalny Stanów Zjednoczonych w Krakowie, wojewoda nowosądecki Lucjan Tabaka i poseł AWS Andrzej Szkaradek.

- Naszych najważniejszych problemów nie podjęły niestety do dziś

nawet solidarnościowe Sejm i rząd – komentował Aleksander Maślej, przewodniczący Zjednoczenia Łemków w Polsce, niechęć władz państwowych do zwrotu lasów łemkowskich. – W 1980 roku strajkowałem we Wrocławiu razem z Władkiem Frasyniukiem. Mam prawo zwracać się do ludzi, z którymi wspólnie tworzyliśmy “Solidarność” – tłumaczył. – “Żdynia” po łemkowsku znaczy “czekaj”. Teraz jednak pozostaje nam już tylko pójść pod parlament – zapowiadał łemkowski protest Waclaw Szlanta, szef komitetu organizacyjnego Watry.

Zaproszeni politycy prosili Łemków o cierpliwość. Tłumaczyli, że zwrot upaństwowionych lasów będzie możliwy dopiero po uchwaleniu ustawy reprivatyzacyjnej.

Ireneusz Dańko

DZIENNIK POLSKI nr 174/98 z 27. lipca 1998

“Zgasły łemkowskie watry Więcej młodzieży, mniej romantyzmu”

Zabrakło też zaproszonych parlamentarzystów i senatorów z województwa nowosądeckiego. Władze państwowe reprezentowali wojewoda Lucjan Tabaka. Przybyli natomiast Petro Sardaczk, ambasador Ukrainy w Polsce, konsul generalny Ukrainy Zenowij Kurawskij, Paula Thiede, konsul USA w Krakowie. Nie zabrakło legendy “łemkowskich watr” Teodozija Staraka, kiedyś radcy ambasady Ukrainy, teraz przede wszystkim nie dyplomaty i polityka, jak podkreślał w rozmowie z “Dziennikiem”, ale szefa Światowej Federacji Łemków.

Postawiono obszerne wiaty, wyasfaltowano drogi, zadbano o bezpieczeństwo. (...)

Z drugiej strony wiele wyższy był poziom artystyczny. Starzy uczestnicy z sentymentem wspominali pionierski romantyzm. Wśród nich Stepan Krynyckij z Iwano-Frankowska, którego nazwisko mówi, że jest łemkowskim ziomkiem z Krynicy. Na estradzie wystąpiły dziesiątki zespołów, głównie z Polski i Ukrainy. (...) (WID)

“Łemkowska tożsamość”

(Inf. wł.) Wczoraj późnym wieczorem zgasła ostatnia watra (ognisko) obwieszająca zakończenie 16. Festiwalu Kultury Łemkowskiej w Zdyni, w gminie Uście Gorlickie, w województwie nowosądeckim. (...)

W swoim wystąpieniu podczas powitania gości zaproszonych na “Łemkowską Watrę” Aleksander Maślej bardzo wyraźnie podkreślił rozgoryczenie Łemków żyjących w województwach południowej Polski. Przyczyną żalu i rozgoryczenia jest ich zdaniem brak uchwał parlamentarnych, które po pierwsze potępiłyby akcję “Wisła” z 1947 roku, a po drugie umożliwiłyby zwrot lasów, kiedyś będących własnością Łemków. (WID)

NOWINY nr 144, 27.07.1998 “Łemkowie na swoim”

Ponad 3 tys. Łemków z całej Polski, od piątku do niedzieli, w Zdyni k. Gorlic w woj. nowosądeckim obchodziło XVI Święto Kultury Łemkowskiej. Zjazd odbył się na wykupionym przez grupę etniczną ponad 7-ha obszarze, nazywanym przez właścicieli “swoją Łemkowszczyzną”.

- “Łemkowska Watra” to święto autochtonicznych mieszkańców Łemkowszczyzny, czyli Rusinów-Ukraińców, rozproszonych po całym świecie – wyjaśnia Piotr Wasuła, starosta “Łemkowskiej Watry”. – Święto to jest powrotem do korzeni, do spotkania z ro-

dzinami, sąsiadami.

Łemkowie, najdalej na zachód wysunięta grupa ludności ukraińskiej, mieszkali w Bieszczadach i Beskidzie Niskim. W 1947 roku, w wyniku akcji “Wisła”, zostali wysiedleni z tych ziem i wywiezieni w różne zakątki Polski.

Przywieźli mnie do majątku w Poznańskim, z którego nigdy na stałe na Łemkowszczyznę już nie wróciłem. W Brunarach, w województwie nowosądeckim, stoi jeszcze mój dom, a obok niego nowy, należący do osadnika – opowiada starsza kobieta. – Byłam tam dwa razy i więcej nie pojedę. Nie mogę patrzeć na ziemię ojców, bo zaraz płaczę.

Po wielu latach tylko niektórzy powrócili do swoich gospodarstw. Przyjechaliśmy do Gładyszowa w 1957 roku. W naszym rodzinnym domu mieszkał osadnik z Czorsztyna – opowiada Maria Ciuryk. – To był dobry człowiek. Nie mógł patrzeć, jak z rodziną ciśniemy się w stajni, po sąsiedzku. Powiedział, że zwolni nasz dom, jak oddamy mu pieniądze, które włożył w gospodarstwo. Mąż sprzedał harmonię, rower i spłacił dług. W ten sposób odzyskaliśmy gospodarstwo, w którym do dzisiaj mieszkamy.

Wielu wysiedlonych Łemków do dzisiaj stara się o odzyskanie swoich domów, lasów. Starania te – jak twierdzi Waclaw Szlanta, organizator “Łemkowskiej Watry” – na razie nie dają efektów. () (on)

DZIENNIK POLSKI nr 176/98, 29. lipca 1998 “Mieszkamy w jednym domu”

Dobiegł końca XVI. Festiwal Kultury Łemkowskiej w Zdyni, w gminie Uście Gorlickie, w którym wystąpiło ponad 30 zespołów folklorystycznych, chórów, zespołów kameralnych, muzyków z Polski, Ukrainy, Jugosławii, Chorwacji. W imprezie uczestniczyło 3 tys. osób. Kultura kulturą, ale na jej poboczach czuć było też politykę. Aleksander Maślej podkreślał rozgoryczenie Łemków. Przyczyną żalu jest – jego zdaniem – brak uchwał parlamentarnych, które potępiłyby jednoznacznie akcję “Wisła” z 1947 roku i umożliwiły zwrot lasów, kiedyś będących własnością Łemków. (...) Ambasador Ukrainy w Polsce Petro Sardaczk stwierdził, że stosunki polsko-ukraińskie są obecnie tak dobre, jak nigdy dotąd. Duża w tym zasługa przede wszystkim prezydentów- Kwaśniewskiego i Kuczmy, czego wyrazem było m.in. odsłonięcie pomnika w Jaworznie. Dodał też, że klucz pokoju w Europie leży właśnie w dobrosąsiedzkich stosunkach obu państw. (...)

Również Paula Thiede, konsul USA w Krakowie, po wysłuchaniu wystąpienia Aleksandra Maśleja, stwierdziła, że w kraju demokratycznym, jakim są Stany Zjednoczone muszą współżyć ze sobą Ukraińcy, Polacy i przedstawiciele wielu narodowości. – Czasem się ze sobą nie zgadzają – powiedziała - ale muszą współistnieć. Na tym polega demokracja. Jerzy Wideł

TYGODNIK GORLICKI nr 30(239), 31. lipca 1998 “WATRA XVI ŚWIĘTO KULTURY ŁEMKOWSKIEJ”

W dniach od 24-26 lipca br, w Zdyni, gm. Uście Gorlickie w pobliżu przejścia granicznego w Koniecznej-Becherowie – po raz XVI odbyło się Święto Kultury Łemkowskiej. Jego organizatorem jest Zjednoczenie Łemków, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Urząd Wojewódzki w Nowym Sączu oraz liczni sponsorzy. (...)

Ze wszystkich stron świata przybyło wielu znakomitych gości. W oficjalnym otwarciu “Watry '98” udział wzięli: przedstawiciele najwyższych władz RP, parlamentarzysty, reprezentanci władz rzą-

dowych i samorządowych, przedstawiciele placówek dyplomatycznych w Polsce, wojewoda nowosądecki Lucjan Tabaka, wójt gminy Uście Gorlickie Wojciech Pękała, ambasador Ukrainy w Polsce, konsul generalny Ukrainy w Krakowie, konsul generalny Stanów Zjednoczonych Ameryki, przedstawiciele Światowej Federacji Łemków i wielu innych zaproszonych gości.

Jak powiedział prezes Zjednoczenia Łemków Aleksander Maślej: - Dla nas, organizatorów – uroczystość corocznego Święta Kultury Łemkowskiej, to moment szczególnie ważny. Wiemy, że o wielu sprawach można mówić w odpowiednim czasie i do odpowiedniego adresata. Dzisiaj cieszymy się z tego, że dzięki wolności słowa o wiele więcej wiemy o własnych losach i przyczynach tragedii jaką była wysiedleńcza "Akcja Wisła", której skutki sprawdzają nas tutaj, w góry od kilkunastu już lat.

Sprowadza nas tutaj na Łemkowszczyznę do Zdyni nieodparte pragnienie odzyskania, choć na trzy dni, odebranego nam przemocą szczęścia i usłyszenia prawdy o przyczynach naszej tragedii. Wciąż nie przestajemy wierzyć, że przyjdzie czas na wypełnienie realnych obietnic złożonych nam przez Solidarnościowy Senat RP w 1991 roku, który potępił "Akcję Wisła" i obiecał naprawienie krzywd. Taki czas w naszym mniemaniu już nastał ...

W imieniu całego Zarządu Głównego Zjednoczenia Łemków jestem zmuszony wyrazić bardzo poważne obawy, że kolejny raz jako obywatelom Polski trzeciej kategorii nie będzie nam zwrócone mienie, a zwłaszcza lasy będące do dziś w rękach Skarbu Państwa, a przejęte bezprawnie, nawet w świetle ówczesnego prawa. Spotykamy się z nieprzejednanym stanowiskiem Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Także konferencja prasowa dla dziennikarzy była w całości poświęcona zwrotowi mienia – lasów łemkowskich. Jak powiedział obecny na spotkaniu prezydent Polskiej Unii Właścicieli Nieruchomości – Mirosław Szypowski: - Prawda jest tragiczna jeżeli chodzi o sprawę zwrotu mienia Łemkom, jest to jeden wielki skandal. Najnowszy projekt ustawy reprivatyzacyjnej z 29 czerwca, nie przewiduje działań w ogóle jakichkolwiek zwrotów. Jest to przejaw zupełnego braku dobrej woli ze strony władz państwowych. Skala problemu jest tak mała, że oddanie tych "kilku sosen" Łemkom staje się wręcz żenujące.

Niestety co roku powtarza się ta sama sytuacja. Dyskusje, wymiana zdań i wzajemnych racji kończą się na niczym. Święto Kultury Łemkowskiej powoli przekształca się w imprezę kulturalno-polityczną. (...) Impreza ta ma służyć wzajemnemu poznaniu kultur społecznościom wyzwalających się z nietolerancji współczesnej Europy. @ nowak

NOWINY nr 148, 31.07 – 2.08. 1998 Nie chcemy krzywdy odpłacać krzywdą "WATRA PŁONIE"

- Na Łemkowszczyznę sprowadza nas nieodparte pragnienie, przynajmniej na trzy dni, odzyskania odebranego nam przemocą szczęścia i usłyszenia prawdy o przyczynach naszej tragedii podczas haniebnej akcji "Wisła" w 1947 roku – mówił Aleksander Maślej, prezes Zjednoczenia Łemków w Gorlicach.

(...) – Miałam wtedy 14 lat i ... godzinę czasu na spakowanie się. Nie wiedziałam za co i dlaczego muszę wynieść się z domu. Twardo, wraz z rodzicami, pakowałam jednak dobytek na wóz. W sumie w dwanaście osób drabiniastym wozem dotarliśmy do Gorlic. Stamtąd w wagonie, w towarzystwie byków i świń, przywieźli

nas do zaniedbanego majątku w okolicach Gorzowa. Zamieszkałiśmy w czworaku. To był 22 czerwiec 1947 roku - pamięta do brze pani Maria, mieszkająca kiedyś w Brunarach, niedaleko Grybowa. – Oj, rodzice strasznie rozpaczali. Dzień przed wyjazdem jeszcze kapustę podlewali w polu, bo szkoda było by zwiędła. (...) Powrócić po to, by umrzeć

() – Nie chcemy krzywdy odpłacać krzywdą. Nie chcemy odbierać swoich domów, w których od lat mieszkają inni ludzie – mówi Wacław Szlanta, współorganizator "Łemkowskiej Watry". – Skarb Państwa może nam zwrócić lasy i górskie polany. Łemkowie pragną bowiem jednego, by mogli być pochowani w trumnie z drzewa wyciętego w swoim lesie. (...) Adam Małek

GAZETA GORLICKA nr 8(96)

Żdynia – znaczy: czekaj mnie

Serencza – znaczy: szczęście

Watra – według Jacka Kuronia to odpust, pielgrzymka

Ludzie powiadali – na takiej dobrej "Watrze" jeszcze nie bywali.

A razem to ŚWIĘTO KULTURY ŁEMKOWSKIEJ. Takie są główne przesłania i myśli tych co tu do Zdyni zjeżdżają od IX "Watry" w r. 1990. Są też momenty mocne, tak było na tej XVI "Watrze", kiedy Łemkowie wolnym głosem mówili o pragnieniach i radościach ale i o niepokojach, troskach i oczekiwaniach. W tych ostatnich słowach – o zwrot mienia, zwłaszcza lasów i traktowanie uczciwie problemów łemkowskich. To było w wystąpieniu Aleksandra Maśleja przewodniczącego Zarządu Głównego Zjednoczenia Łemków.

To były słowa z którymi indywidualnie zwracali się Łemkowie do JACKA KURONIA, przewodniczącego sejmowej komisji mniejszości narodowych i etnicznych i w tych słowach zwracali się do marszałka Sejmu MACIEJA PŁAŻYŃSKIEGO. – Pomożecie – pytali Kuronia wiecie, lasy. Kuroń był w żywiole, w sobotę na estradzie śpiewał dumkę łemkowską, w niedzielę pił piwo w towarzystwie młodszych, starszych. Bezpretensjonalny, bezpośredni, jowialnie sympatyczny i szalenie miły brat łąta, łamiący sztywne, proceduralne konwenanse. Rozmawia się z nim jakby znało się go od lat. Autografy na lewo i prawo, uśmiechy wkoło, zdjęcia wspólne, komplementy. (...)

Byli też konsul generalny USA Paula Thiede, ambasador i konsul Ukrainy. Na osobiste zaproszenie sekretarza generalnego Unii Wolności MIROSŁAWA CZECHA przyjechał marszałek Sejmu MACIEJ PŁAŻYŃSKI. Był krótko w niedzielę, w jego towarzystwie widzieliśmy wojewodę krośnieńskiego i nowosądeckiego Lucjana Tabakę, posła A. Szkaradka. Maciej Płazyński zatrzymał się i pomodlił przed krzyżem upamiętniającym tragiczne losy Łemków, słuchał występów zespołów, a później cały amfiteatr śpiewał mu łemkowskie sto lat, czyli "Mnohaja lita". (...) Przewinęło się przez trzy dni "Święta Łemków", powiedzmy święta regionu Gorlic, ponad 8 tys. osób. Setki samochodów z Gorlic i okolic, z zachodnich ziem Polski, autobusy z Ukrainy, samochody z rejestracjami zagranicznymi. Na wzgórzach przed amfiteatrem organizatorzy naliczyli 374 namioty, poza ogrodzeniem terenów "Watry" ponad 600. W niedzielne popołudnie wszyscy umawiali się za rok w Zdyni i Zdynia będzie na nich czekać. (e).

TYGODNIK SOLIDARNOŚĆ nr 148/98 "Łemkowyny żar" Reportaż

Do Zdyni, małej miejscowości położonej w Beskidzie Niskim jedzie się z Gorlic PKS-em. To jedna z wiosek łemkowskiej krainy, która rozpoczyna się w dolinie rzeki Ropy a kończy w Bieszczadach. Odbywa się tu "Watra" – Festiwal Łemkowskiej Kultury. Już po raz 16. na wzgórze wykupione przez Zjednoczenie Łemków, zjeżdżają się z różnych stron świata: z Polski, Ukrainy, Słowacji, Chorwacji. Po to, aby choć przez trzy dni być razem.

(...) Szacuje się, że przed wojną było ich około 130 tys. W 1945 roku wysiedlono do Związku Radzieckiego 70 tys. Łemków. (...) Ci, co zostali w Polsce, też nie mogli się cieszyć spokojnym życiem. 28. kwietnia 1947 r. do łemkowskiej krainy wkroczyło sześć dywizji Ludowego Wojska Polskiego. Tak zaczęła się akcja "Wisła". Pod pretekstem współpracy Łemków z UPA, zamierzano wywieźć ich z rodzinnych stron i rozlokować tak, by przestali istnieć jako naród. Każda wioska została otoczona przez żołnierzy, żeby żaden z mieszkańców nie mógł uciec do lasu. Na spakowanie rzeczy dano każdemu po kilka godzin. Zabrać ze sobą można było tylko mały tobołek.

Łemkowie byli zrozpaczeni. Musieli zostawić dorobek swojego życia. Zostawić wszystko, co stanowiło dla nich sens istnienia. Dom, ziemię, cerkwie i groby przodków. Władza ludowa chciała wyrzucić ich z ojcowizny tak samo jak wyrwa się rośliny ... z korzeniami.

W Gorlicach był punkt zbiorczy. Na stacji czekali nawet i dwa tygodnie. Nie mieli co jeść. Potem bydłocymi wagonami przewieziono ich do Oświęcimia, skąd rozsyłano ich w konkretne strony. Łemkowie nie zadawali już pytań: po co, gdzie, kiedy wrócą? Nikt im przecież niczego nie tłumaczył. Nie było potrzeby. Daleko w Warszawie urzędnicy zdecydowali o losach całego narodu. Mieli przecie do tego prawo ... Każda rodzina musiała być oddalona od innej, by nie mogli się kontaktować. Mieszkańców tej samej wioski rozrzucano po rozległym terenie ziem odzyskanych. Wiele rodzin rozlokowano na Śląsku, innym zaś dano mieszkania w pegeerowskich gospodarstwach na Pomorzu.

Kiedy przywieźli nas na zachód, do miejsca, gdzie mieliśmy żyć, przez pierwszy tydzień nie mogliśmy uwierzyć, że to prawda. Zabrano nam nasze pola, lasy, domy. W zamian dostaliśmy zrujnowaną chałupę bez okien i podłogi oraz kawałek ziemi. Na tej płaskiej ziemi Łemko już nie był Łemko. Był obcy. .."Ukrainiec", .."wróg", tak o nas mówili sąsiedzi – opowiada spotkana na "Watrze" Łemkini.

Łemków, których oskarżono o kontakty z UPA albo tych "niewygodnych" wywieziono do obozu w Jaworznie. Zginęło tam blisko 200 osób (Łemków i Ukraińców) [więziono ok. 4 tysiące – red.] W 1956 roku niby już mogli wrócić do swoich gospodarstw po spełnieniu szeregu formalności. Nie każdemu Łemkowi jednak powrócić pozwalano. Nie wszyscy mieli pieniądze. Ci, którzy powrócili musieli bowiem wykupywać swoją ziemię od osadników. Szacuje się, że na ojcowiznę przyjechało ok. 5 tysięcy osób. (...) - Nie ma między nami żadnych konfliktów. W Bielance cała wieś mówi po łemkowsku, mimo że połowa z nich to Polacy – mówi Stefania Trochanowska.

Prawie wszyscy żyjący w Beskidzie Niskim wrócili po 1957 roku. Obecnie rzadko zdarzają się powroty. Z dwóch powodów. Po pierwsze dlatego, że ziemia jest droga. Niewielu na nią stać. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa sprzedaje łemkowskie ziemie w drodze przetargu. Kupują ją przede wszystkim bogaci letnicy. (...)

Ale ci, którzy powrócili walczą o swoje. – Od trzydziestu lat domagamy się zwrócenia nam zagrabionych lasów. Na razie mamy kolejne projekty ustaw i puste obietnice.. Jeden z takich projektów zakłada, że Łemkowie w zamian za lasy dostaną bony repywatyzacyjne. Ale na co nam papierki, skoro lasy dostanie ten kto wygra przetarg? A wygra go ten, kto ma więcej pieniędzy – mówi Aleksander Maślej ze Zjednoczenia Łemków. (...)

Kiedyś ta ziemia miała swoją tożsamość i kulturę. Obecnie staje się miejscem takim jak inne. I tylko te kapliczki przy drodze i małe cerkwie nie pozwalają zapomnieć historii tej ziemi. (...) Do dziś pozostała wśród rusnackich górali pamięć o znanym w Polsce malarzu – Nikiforze Krynickim który tak naprawdę był Łemkiem i nazywał się Epifan Drowniak. Artysta był nieślubnym synem głuchoniemej posługaczki Eudokii. Został on, jak i inni Łemkowie, wysiedlony. Kilkakrotnie pieszo wracał z okolic Szczecina do Krynicy Górskiej. (...)

Kiedy kończy się "Watra" starosta tej imprezy gasi ognisko. – Przyjedziesz na następną Watrę? – pytają mnie łemkowscy znajomi. – Przyjadę – odpowiadam. Zobaczę kawałek ginącej kultury – myślę. Ginącej? ...

Tekst i zdjęcia JOANNA RODZEWICZ

"УКРАЇНСЬКИЙ АЛЬМАНАХ 1999" Хроніка громадського життя українців у Польщі

24–26 липня – Ждиня. В присутності кількох тисяч учасників з Польщі і з-за кордону відбулася XVI "Лемківська ватра". Почесними гістьми лемківського свята були маршалок Сейму Мацей Плажинський та послі Яцек Куронь і Мирослав Чех, посол України в Польщі Петро Сардачук і генеральний консуль Зіновій Куравський, консуль США Пауля Гіде, новосанчівський воєвода Л. Табака, голова СФУЛО Теодозій Старак, голова Товариства "Лемківщина" у Львові Іван Щерба, заступник голови Союзу русинів-українців Словаччини Мілян Бобак та багато інших достойних осіб. Організатори "Ватри" отримали вітальну телеграму від президента Квасневського. Обов'язки старости "Ватри" виконував Петро Васуля. На сцені з художньою програмою виступили ансамблі з Польщі та України.

"НАД БУГОМ І НАРВОЮ" ч. 3-4 (37-38) 1998

"Хроніка" (...) Zespół "Czeremcha" z Czeremchy udanie wystąpił na XVI – Łemkowskiej Watrze, która odbyła się w Żdyni w dniach 24-26 lipca. (...)

"БЕСІДА" ч. 5-6 (44-45), вересень – грудень 1998

"Новини – не новини не лем з Лемковини" (...) 24-26 липня в Ждїні Об'єднання Лемків організувало XVI Лемківську Ватру. На сцені – традиційні од кількох років – домінувала близка нам, але не лемківська пісня. (...)

"ЗАГОРОДА" ч. 3 (18) 1998

(...) "Іщї два слова о Ватрах. Як вишиткї знаме, през довгї рокї были "Лемківскї Ватри". Од часу коли пришла, повіджме собі "інша опція" то зараз "Ватра" пішла іншом дорогом. Думам, же Конечнян того року был на обох "Ватрах" і має порівняннє де єст "Ватра" лемківска, а де латиньска і інша. І де хто кого тягне." (...)

...презерваме стари фотографії...

Білцарева 1925 р. (Зах. Лемківщина). Сидять від лівої: (?) Поливка, Анна і Кіндрат Бураничі з Вафки, Марія Трохановська, Іван Трохановський з внуком Миколойом, Максим і Анна Дзвінки з Фльоринки. Стоять Галябурди: Василь, Андрій і Миколой, Христина Рейда, Марія і Миколой Трохановські, Олександра Трохановська, Ольга Галябурда, дочка Миколая (?), Григорій Трохановський. син Івана

Лабова (Зах. Лемківщина)
перед 1939 р.
Косять луку (На Попівщині ?)

Виселенці з Боднарки (Горличчина) на зах. землях: Дорка і Іван Зінські з внучками: Ольгою, Лідією (учениці Лігницького ліцею) і Доротою. З правої стоїть Іван Ющак, сусід з Боднарки.

... і стари документи...

Najdroższy nasz Mikolu! List z widokiem
 Gracu otrzymaliśmy. Wszystkie listy od Ciebie
 otrzymujemy. Choć tyle poćechy mamy.
 A Iwana pewno niema na Bożym świecie. Może jest w
 Rosji? Podwójny ciężar mamy 1/5 ja
 puścił do wujka J.M. list i do Ciebie kartkę
 ze smutną nowiną. Wywóz na zachód
 28/4 Niespodziewanie padła akcja przesiedlenia
 do Wietlina. Wszystkie ukraińcy pakować się -
 Nie pomogły p. papiery. Chyba jak chto miał z 44go
 Chto by się został ... będzie traktowany jak bandyta
 z u.p.a. postrelamy jak kury. Tak ogłosili. I ulotki
 z samolotu sypali się. Na tej ulotce pi-
 szę list Mój drogi! Przeżywamy wielką
 rozpacz. i strach To ... gorzej jak bomby
 i najstraszniejsze fronty 2 tygodnie
 siedzimy w strachu. Wywieźli Wietlinę
 Makowisko ... rochów Korzenicę i oba
 Miękisze Najwiecej jada z Przemyskiego pow.
 Nawet polacy za Sanem mają ogłoszenie.
 Dlaczego przeniosła się akcja gdzie indziej
 nie wiemy. Może nas na ostatku jak tamtego
 roku. 23/5 w nocy Wietlin stał w płomieniu
 Miękisz nowy i jeszcze gdzieś Z naszego
 folwarku żołnierzy pilnowali Wietlina I
 jak dowiedzieli się że są uciekli Po-
 tem przychodzą w dzień protokoła cią-
 gną z ludzi chto palił. Jednak jeszcze
 są ludzi. mówią 30 rodzin z miejscowymi
 polakami. Kilka rezykowało na lewo. Wywóz tego
 roku straszniejszy bo aż do Przeworska do stacyi
 Bywają wypadki podróży nawet samobójstwa
 Jedna kobieta z pod Przeworska w Ostrowie
 dziecko urodziła. Wzięli ji na wóz z dzieckiem
 w Muszynie umarła a jej mąż z rozpacz
 zarrznął się brzytwą Mówią że w Przeworsku
 byli wypadki samobójstwa Bydło niema co jeść
 z głodu ginie. Wiozą na zachód do pow.
 Szczecińskiego niedaleko morza. Zarząd
 naszego folwarku niechce puścić ludzi
 i 25 rodzin zapisali do roboty - żeby dawali
 codziennie 1. robotnika. I mnie też zapisali.
 Już była Mar. kilka dni. A czy to pomoże?
 Jeszcze nie było akcyi to pomaga im - nie nam.
 Niby będą płacić Tym się wcale nie cieszymy
 i nie mamy nadziei Żyjemy w strachu
 jaki ci nie zapisane.

Najdroższy nasz Mikolu! List z widokiem Gracu otrzymaliśmy. Wszystkie listy od Ciebie otrzymujemy. Choć tyle poćechy mamy. A Iwana pewno niema na Bożym świecie. Może jest w Rosji? Podwójny ciężar mamy 1/5 ja puścił do wujka J.M. list i do Ciebie kartkę ze smutną nowiną. Wywóz na zachód 28/4 Niespodziewanie padła akcja przesiedlenia do Wietlina. Wszystkie ukraińcy pakować się Nie pomogły p. papiery. Chyba jak chto miał z 44go Chto by się został będzie traktowany jak bandyta z u.p.a. postrelamy jak kury. Tak ogłosili. I ulotki z samolotu sypali się. Na tej ulotce pi- szę list Mój drogi! Przeżywamy wielką rozpacz. i strach To ... gorzej jak bomby i najstraszniejsze fronty 2 tygodnie siedzimy w strachu. Wywieźli Wietlinę Makowisko ... rochów Korzenicę i oba Miękisze Najwiecej jada z Przemyskiego pow. Nawet polacy za Sanem mają ogłoszenie. Dlaczego przeniosła się akcja gdzie indziej nie wiemy. Może nas na ostatku jak tamtego roku. 23/5 w nocy Wietlin stał w płomieniu Miękisz nowy i jeszcze gdzieś Z naszego folwarku żołnierzy pilnowali Wietlina I jak dowiedzieli się że są uciekli Po- tem przychodzą w dzień protokoła cią- gną z ludzi chto palił. Jednak jeszcze są ludzi. mówią 30 rodzin z miejscowymi polakami. Kilka rezykowało na lewo. Wywóz tego roku straszniejszy bo aż do Przeworska do stacyi. Bywają wypadki podróży nawet samobójstwa Jedna kobieta z pod Przeworska w Ostrowie dziecko urodziła. Wzięli ji na wóz z dzieckiem w Muszynie umarła a jej mąż z rozpacz zarrznął się brzytwą Mówią że w Przeworsku byli wypadki samobójstwa Bydło niema co jeść z głodu ginie. Wiozą na zachód do powi. Szczecińskiego niedaleko morza. Zarząd naszego folwarku niechce puścić ludzi i 25 rodzin zapisali do roboty - żeby dawali codziennie 1. robotnika. I mnie też zapisali. Już była Mar. kilka dni. A czy to pomoże? Jeszcze nie było akcyi to pomaga im - nie nam. Niby będą płacić Tym się wcale nie cieszymy i nie mamy nadziei Żyjemy w strachu jaki ci nie zapisane.

akcyi to pomaga im - nie nam. Niby będą płacić Tym się wcale nie cieszymy i nie mamy nadziei Żyjemy w strachu jaki ci nie zapisane.

ВИТАМЕ ЮВІЛЯРА

5-го червня 1999 п. Стефан Дзямба закінчив 70 років життя. Народився в Ждині, де закінчив початкову школу. Релігії навчали його отці: Володимир Ардан, Стефан Дзюбина і Ярослав Водонос.

В 1945 р. делегати, што записували на виїзд до Радянської України не змогли переконати родину Дзямбів, записатися на виїзд з Ждині, хоч виразно їм повіли: "як не хочете їхати на всхід до своїх, то незадовго поїдете на захід, на чужину а ту в горах й так не будете". Так і сталося, в 1947 році родину Дзямбів вигнано як і інших ждинян, під люфами карабинів, на землі західні Польщі, коло Шпротави. Там на чужині не могли пристосуватися до тамтих обставин і все мріяли о повороті до рідної Ждині, на своє. По десятиох роках вертают до рідного села. Ту Стефан, як старший син, разом з родичами ґаздує. Будуют нову хижу і господарски будинки а їх господарство стаєся зворовим, з якого берут приклад інши. В Ждині не бракувало вільного поля і можна було скоро розширювати годівлю коров. ґаздове з Ждині за прикладом Стефана одставляют найвеце молока зовшитких околичних сіл, за што отримуют

нагороди.

Стефан не міг вчитися дальше бо треба було зайнятися господарком, але його молодший брат Семан пішов до рільничой школи, тепер є професором Академії Рільничой. Стефан оженився і свої діти післав до рільничих шкіл. Старша дочка закінчила Рільничу Академію і працює як директор початковей школи. Молодший син закінчив рільниче технікум і переняв господарку од Стефана.

Коли в сімдесятих роках в горлицькім повіті творено гуртки УСКТ, в Ждині гурток УСКТ очолює Петро Чухтя, а секретаріом виберают Стефана Дзямбу. Як по УСКТ творено Обеднання лемків в 1989 р. Стефанови дальше доручено секретарювати в гуртку ОЛ, котру то функцію повнит і тепер. Є Він вибераний делегатом на вшитки три зїзди ОЛ. През перши дві каденції, од 1991 до 1997 головує Головний ревізійний комісії ОЛ. Є членом Органіційного комітету шторічних Лемківских Ватр в Ждині.

Стефан Дзямба діє тіж суспільно в Церковним комітеті в Ждині.

Жичиме ювілярови доброго здоров'я, дальших успіхів в суспільній праці для добра рідної лемківской громади й нашої Церкви.

Дай Вам Боже щестя Стефане!

Головна Управа ОЛ

Микола Зимомря (Кошалін)

Енергія духовного самовиявлення лемків: слово про Миколу Слабака

Нерідко трапляються люди, життя яких можна б окреслити трьома акордами: народився, жив працює, відійшов у кращі світи... Либонь це мав на оці Іван Франко, коли принагідно зауважив: "Де говорить чуття, ... там розум не здібний до холодного аналізу". Отже, мовитьсь радше про "затінених" певними обставинами людей; такі особи нелегко піддаються первинній оцінці, оскільки зір не вихопив їх з гущі, а серце не відчуло. І лишень якась щаслива okazія розрізнить між багатьма саме його, затіненого, ненавмисне загубленого у певному сенсі і водночас досконало доброго чоловіка.

Я пізнав Миколу Слабака 1993 року, коли мав клопоти, в шпиталі. Звісна річ, кожний має свій біль, але не кожний є, сказати б, подільним навіть з приятелем. Хто вміє затулити свої неґаразди, так це - Микола Слабак, який не чує себе самотнім тільки тому, що всеньке життя залюблений в слово. Хоч віршує, як зізнається, "скільки себе пам'ятає", проте особливого щастя не зазнав... Однак з іншого боку він добачав істинність свого творчого щастя в уявних словесних пориваннях - наполегливих і виразно цільних. Щоправда, далекого 1947-го, коли 25-річним красенем був знаком Біди віднесений від рідної лемківської Атлантиди на студені "землі одзискані", йому видавався навколишній світ жахливим сном, в якому безглуздо згоріли невинноюначі мрії. Та кущі тернини довго не вдвлялися в чорну ніч, бо Микола Слабак - кравець набув реальної сили-снаги в асоціативних висновках, що містилися у першому-ліпшому творі Тараса Шевченка:

О такий-то на чужині
Сон мені приснився!
Ніби знову я на волю,
На світ народився.

І мимоволі просилися на папір віршовані рядки з-під пера кравця, сутність яких не ускладнена, а радше навпаки - сповнена заздалегідь умиротвореним розкриттям змісту його поетичного кредо. Ось, приміром, прикінцева п'ята строфа своєрідного мистецького послання-звернення Миколи Слабака, адресованого кожному, хто снів на вигнанні образами України:

"Обудися, любий брате,
Глянь, як світить сонце.
Відчини на світ широкий
І своє віконце."

Оця непримітивно, а образно змальована зорова рефлексія з поезії "Обудися, любий брате!" аргументовано засвідчує: Микола Слабак наприкінці 50-х років був на творчому піднесенні. Його ліричний суб'єкт шукав прозріння, а ще - вихід із скрутної ситуації; ні не для себе, а для суспільно упосліджених краян. З ними він поділяв і свою придушеність, прибравши собі літературний псевдонім - Микола Жебрак, яким підписаний названий вірш, що увійшов до антології "Гомін" (Варшава, 1964, с.254). Ретроспективно можна б хіба пошкодувати, що з доволі значного художнього доробку (збереглися рукописи двох сотень поезій, кілька десятків публіцистичних нарисів, есеїв, репортажних нотаток) так мало дійшло до

читацького загалу. Звісна річ, не все тут рівноцінне, художньо вартісне, проте на тлі миттєвостей літературного процесу заслуговує на увагу кожне свідоцтво доби. Годі говорити про вагомість самого факту об'єктивного намагання донести відлуння драматичної епохи крізь призму її осмислення. Адже, за слухним твердженням Івана Франка, "нехай життя - момент і зложене з моментів, Ми вічність носимо в душі". У цьому зв'язку творчі устремління Миколи Слабака зі Слупська - це вочевидь документ словесного мистецтва в органічній сполуці з Україною. Звідси - його напрочуд дужа енергія для духовного самовиявлення, власне, дикція далеко неамериканського, а зримо професійного захоплення словом, естетичного виборювання права на природну - історично закодовану - любов до України. Зовні традиційні народнопоетичні ходи добре узгоджуються з рухливим настроєм поета, його вмінням розпізнавати внутрішній сенс буття:

О, земле вродлива,
Україно моя...
Ти дум моїх злива,
Любові зоря...

Звичайно, неолоадність рими одразу впаде в око, але вияв творчого "Я" часом проступає не в оголено досконалому віршуванні, а в об'ємному стані поетового духу, коли має місце загострена спостережливість, сказати б, одухотвореність - опертої на життєвий і літературний досвід - метафоричної знахідки. Остання живить твір, а відтак - "охороняє" його мистецьку вартість. Для ілюстрації примітною видається строфа з вище процитованої поезії "Любові зоря":

Все сняться мені
І луки розквітлі,
Луги і сади,
І сонця привітні
Ці лунки з води.

Поза всяким сумнівом, думка про "цілунки з води" - це не стільки мудра наївність, як зріле бачення взаємоплину речей, поміж якими губиться або ж розквітає цвіт життя нашого...

Свого часу Іван Франко, який володів особливою чутливістю щодо пошуку талантів, настійно закликав виявляти творчі особистості на розлогій ниві українського письменства. Адже у цій позиції й полягав дбайливий підхід до поглибленої рецепції літературних реалій з проекцією на контекст оцінки, коли "видно в автора живу обсервацію, видно власну думку, хоч ще не зовсім розвинену, видно ширість і талант" (Іван Франко. Зібрання творів у п'ятдесяти томах - Т.37- Київ, 1982. с.283). З цього погляду й укладена тут добірка поетичних творів Миколи Слабака, який самотужки опанував мистецтво віршування, заслуговує друкованої з'яви на вдячний пожиток передусім - підростаючого покоління. Бо ж у поезії "Гей, ти молодь" він по-молодечому увиразнює мотив духовної спорідненості, немов би вирівнюючи стрій шеренги - світопочування батьків і дітей:

Гей, ви юні, милі друзі!!
Як завжди я вас люблю.
Наче цвіт калини в лузі,
Промінь кинутий в ріплю...

Як бачимо, в основу зорової асоціації покладено "цвіт калини", що символізує для багатьох поколінь українського роду потік нестримного руху, огник освяченої пам'яті.

.....Микола Слабак мешкає на горищі. Восени віти однієї яблуні просяться до маленького віконця, ніби простягають господарю кілька запашних яблук. А за сердитої зимової пори ледве точиться нитка на старенькому "Зінгері"-студинь заважає кравцеві. Тоді він бере до рук, вічноживу книжку - "Кобзар", випише образи, суголосні його довір'ю, а ще укладає словничок найбільш уживаних словосполучень в українській та польській мовах. А нещодавно, на прохання автора цих рядків, Микола Слабак подав цікаво закреслені "Спомини" - 86 сторінок маком писаного тексту. Вони просякнуті, як і поетичні проби його пера, міцною вірою в обітовану для України щасливу будучність. Нею позначене прагнення Миколи Слабака, яке він однозначно сформулював, бо по-тичинівськи душа його "сонця намріяла":

"Багатою буде Україна, -
Її я прославлю премилу!"

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

16 лютого 1999 р. несподівано відійшов у вічність Даниїло Салей. Народився він 3. лютого 1938 р. в Квятоні на Горличчині. Як всіх лемків, так і родину Салейів депортовано акцією "Вісла" на західні землі Польщі біля Нової Солі.

Старший брат Даниїла Іван навчався в той час в Горлицях, тому його разом з родиною не виселено, зате пізніше депортовано до концтабору в Явожні, де без вироку просидів рік часу.

Покійний Даниїло навчався в Православній духовній семінарії у Варшаві та Українській вчительській студії у Щеціні. Ціле своє життя цікавився проблемами нашої громадськості, був активним суспільним і церковним діячем.

Все мріяв повернутися в рідні гори. В 1975 р. вдалося йому замешкати ближче рідного села у місті Новий Санч.

Коли розпочато будову православної церкви в Криниць Д. Салей відразу активно включився до праці при будові святині та пожертвами, давав добрий приклад іншим.

В лютому 1991 року сп. Даниїло стає організатором гуртка ОЛ в Новому Санчі і бере участь у всіх трьох з'їздах ОЛ.

Восени 1997 р. був учасником з'їзду випускників в 40-ві роковини Української вчительської студії в Щеціні.

Покійний Даниїло був одружений з Ярославом з Ковальських. Виховали вони двоє дітей: Богдана і Лідію, котра закінчила наш лицей у Лігниці, одружилася з Марком Гібою. Мають вони 10-літнього Лукаша, котрий дуже любив дідуся, бо від нього навчився гарно рецитувати і співати, а Дідусь так дуже тишився своїм онуком, та на жаль, прийшов так скоро цей нещасний день розлуки.

Похоронні Богослужіння в квятонській церкві (де був хрещений Даниїло) відправляли православні священники; о. парох і декан Володислав Канюк і о. Василь Галчик - парох Криниць. Похоронено Покійного біля родинних гробів на цвинтарі у Квятоні.

Востаннє супроводжувала Покійного процесія з родиною, друзями та багатьма знайомими. В той зимовий день була прекрасна погода, на яку заслужив собі Даниїло як свідомо національно і релігійно толерантна людина. Нехай камениста гірська земля буде йому легкою. Могила накрита вінками квітів, серед них і від ОЛ.

Спий спокійно, наш Друже аж до воскресіння. Вічна Тобі пам'ять!

Єднаємось з родиною Даниїла Салей в їхньому горі та висловлюємо сердечне співчуття.

ДИТЯЧА СТОРІНКА

ТАНОК

Коло хати вишні зацвіли,
Кругом хати танок повели.

Світись, наша хатонько,
Ясен цвіт,
Цвіти, наша рідная,
Поки й світ.

Стали вишні хату наряджати,
Стала хата вінець надівати.

Світись, наша хатонько,
Ясен цвіт,
Цвіти, наша рідная,
Поки й світ.

$$\begin{array}{r}
 2 - \square + \square = 1 \\
 - \quad + \quad + \quad + \\
 - 8 + 5 + \square = \square \\
 + \quad + \quad - \quad + \\
 \square \quad \square - 6 = 4 \\
 \hline
 1 + 4 + \square = 9
 \end{array}$$

МАТЕМАТИЧНА ХРЕСТІВКА

В порожні квадрати вписати цифри так, щоби повстали правильні розв'язання.

За властиві розв'язання чекають книжкові нагороди.

За правильне розв'язання Математичної хрестівки з "Батри" ч 1/99 книжкові нагороди одержує Ярослав Шлянта з Лося.

ROZPRAWA ...

Przed Sądem Okręgowym – Wydział III. Cywilny w Warszawie toczą się sprawy odszkodowawcze żyjących więźniów b. obozu koncentracyjnego w Jaworznie w latach 1947-49 oraz spadkobierców osób tam pomordowanych ukraińskiej mniejszości narodowej. Gmach robi wrażenie labiryntu. Pana Michała spotkałem w zaułkach korytarza Sądu. Inwalida I grupy przybył on na rozprawę w towarzystwie opiekunki – sąsiadki.. Nie rozpoznałem w nim mojego klienta sprzed roku. Był rok 1998. Pełniłem dyżur w redakcji „Naszego Słowa” w letni ciepły dzień. Przyjechał do redakcji z odległego pogranicza Warmii i Mazur. Wydawał się na pierwszy rzut oka człowiekiem zdrowym. Dopiero bezpośrednia rozmowa uświadomiła mi, iż mam do czynienia z byłym więźniem porażonym syndromem lęku.

Obóz koncentracyjny w Jaworznie i związane z nim przeżycia oraz doznane urazy fizyczne i psychiczne konkretyzowały się w każdym słowie. Niezależnie od tego ogromny żal i rozgoryczenie związane z nienaprawieniem poniesionych krzywd dopełniały gorzkość człowieka niewinnego, który przez okres kilku miesięcy dryfował pomiędzy życiem, trwałym kalectwem i śmiercią. Śmierć chodziła za nim krok w krok. Jego cień był cieniem śmierci krążącej razem z nim w obozowym systemie unicestwiania osadzonych. Razy zadawane przez żołnierzy Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa mogły być ostatnimi, które może znieść ciało głodnego więźnia obozu. Był człowiekiem młodym. Przetrwiał okres więzienia bardziej na skutek wrodzonego instynktu życia niż sytuacji wynikającej z obozowej egzystencji. Wrócił do domu. Wylizał się pozornie z obozowych ran i urazów fizycznych. Głęboki lęk, wynikający z kacetowego koszmaru pozostał. Ten syndrom towarzyszył mu przez całe życie. Będzie towarzyszył aż do śmierci.

Rok 1999 – pan Michał Sz. przyjechał na rozprawę sądową odbywającą się w III. Wydziale Cywilnym Sądu Okręgowego w Warszawie. Nie rozpoznałem w nim człowieka sprzed niespełna roku. Był tak dalece zmieniony i schorowany. Pomimo całego życiowego doświadczenia nie potrafiłem ukryć mojego zdumienia, jak dalece w tak krótkim czasie choroba może poczynić takie postępy i zmienić człowieka. Wiem, że niektóre choroby cywilizacyjne tak porażają ludzi. Pan Michał Sz. pokazuje mi ostatnią kartę informacyjną z pobytu w szpitalu. Nie jest to choroba naszych czasów. Z karty informacyjnej wynika, że jest to choroba obozu koncentracyjnego w Jaworznie – nawarstwienie kostne blaszki wewnętrznej lewej kości ciemieniowej – zwapniały stary krwiak. Z tym żył i organizm to znosił. Jednak do czasu. Wiek i zwapnienie krwiaka. Pan Michał Sz. zdaje sobie sprawę z istniejących zagrożeń tu i teraz w jego zdrowiu. Sala sądowa. Na moją prośbę Sąd zezwala na składanie zeznań poszkodowanemu na siedząco. Padają chaotyczne pytania Sądu. Pan Michał Sz. odpowiada sciszonym wygaszonym głosem. Na jedno z nich dlaczego tak późno wystąpił do Sądu Michał Sz. odpowiada, że podpisał deklarację w miejscowej placówce Urzędu Bezpieczeństwa w obozie koncentracyjnym w Jaworznie, iż obowiązany jest do zachowania w tajemnicy do końca życia tego co tam widział i przeżył. Bał się występować do Sądu w okresie komunistycznym, bojąc się represji ze strony ówczesnych władz stojących na straży tamtego systemu. Powtarza to trzykrotnie. Ta wypowiedź nie znajduje odzwierciedlenia w protokole sądowym. Na zwróconą Sądowni uwagę i wniosek pełnomocnika powoda o zaprotokołowanie wyjaśnień młody sędzia czuje się obrażona. Grozi pełnomocnikowi powoda ukaraniem za obrazę Sądu. Podejmuje jednak właściwą decyzję i dyktuje do protokołu słowa powoda. Sąd się spieszy. Zamyka postępowanie dowodowe zanim pełnomocnik mógł zadać jakiegokolwiek pytanie poszkodowanemu i przekazać aktualne dokumenty lekarskie powoda, dokonać wy-

stąpienia w jego obronie. W bardzo krótkim czasie zapada wyrok oddalający roszczenia pozwu. Powód jest zdumiony, że tak szybko zapadł wyrok oddalający powództwo pomimo dużej złożoności prawnej jego sprawy. Sąd oddalił wszystkie wnioski dowodowe pełnomocnika powoda.

Nie wiem z jakiego powodu. Wyroki boskie są niezbadane. Sądowne są w miarę przewidywalne. Obowiązuje kodeks postępowania cywilnego. Poszkodowany ani trochę nie zrozumiał treści wyroku. No bo niby jak można wydać korespondujący z prawem wyrok bez przeprowadzenia postępowania dowodowego zapytywał rozgoryczony. Długo musiałem uspokajać Michała Sz. żeby odzyskał równowagę psychiczną i mógł żywy wrócić do domu.

A tak na marginesie tej sprawy można zadać pytanie, gdzie szacunek dla dojrzałego schorowanego kacetową wędrowką człowieka; gdzie wrażliwość na nieszczęście niewinnych ludzi, którzy tę drogę przebyli. Przyznam się szczerze, że mnie też wprawiła w zdumienie pani Sądzia, orzekająca w tej sprawie. Sąd ma konstytucyjne gwarancje niezawisłości. Stworzony został cały system ochrony godności sędziego mający chronić go przed wszystkimi zakusami dyspozycyjności wobec władzy. Dyspozycyjność należy do przeszłości i jako prawnik nie mogę myśleć inaczej. W tej sprawie jednak czegoś nie rozumiem. Nie mogę przyjąć tezy, iż taki tok działania Sądu był spowodowany tym, że powód należy do ukraińskiej mniejszości narodowej. Być może młoda pani Sędzia nie odreagowała na utrwalony w szkole komunistyczny stereotyp Ukraińca. Mogę na tak postawione pytanie odpowiedzieć słowami greckiego filozofa Sokratesa “Scio non scire” (tłum. na język polski: “Wiem, że nic nie wiem”). Nie jest to sprawa wydumana dla potrzeb gazety. Podaję sygnaturę akt III C 1072/98. Przed Sądem Okręgowym w Warszawie III Wydział Cywilny toczy się wiele spraw odszkodowawczych z tytułu szkód poniesionych przez uwięzionych w obozie koncentracyjnym w Jaworznie. Ten zapis – obóz koncentracyjny jest całkowicie uprawniony z uwagi na stworzony tam system zniewolenia, odczłowieczenia i unicestwiania ludzi należących ukraińskiej mniejszości narodowej, w tym społeczności łemkowskiej. Tylko z tytułu tej przynależności i praktyk religijnych w odmiennej liturgii chrześcijańskiej znaleźli się oni za bramami tego obozu. Taka jest prawda ustalona przez uprawnione organy Rzeczypospolitej Polskiej, działające w ramach przyznanych im kompetencji. Tego przypadku nie można uogólniać na inne sprawy toczące się w Sądzie. Wiele składów orzekających znajduje zrozumienie dla spraw ludzi, którzy ucierpieli w okresie powojennym i ogromny szacunek dla polskiego prawa cywilnego. Można powiedzieć więcej: dla autorytetu i ogromnej wiedzy prawnej Sądu Najwyższego Rzeczypospolitej Polskiej, który podjął doskonałą w treści i formie uchwałę. Gwoli prawdy muszę stwierdzić, że jest tu swoista równowaga w dotychczas rozpoznawanych sprawach.

Jestem ciekawy opinii P.T. Czytelników “Watry”. Jest mi to niezbędne do osobistej motywacji mojego działania prawnego w tym kierunku. Sytuacja jest taka, jak obiektywnie przedstawiłem w tym artykule. Zachodzi więc pytanie: czy pozostawić byłych więźniów obozu koncentracyjnego w Jaworznie w większości w bardzo trudnej sytuacji egzystencjalnej w spokoju bez narażania ich na kontakty z Sądem, czy też pozostawić tych ludzi, porażonych do dnia dzisiejszego syndromem lęku, bez pomocy prawnej? Moim skromnym zdaniem odpowiedź na to pytanie nie może być twierdząca. Pozostała ich garstka – kilkuset. Trzeba powiedzieć, że z dnia na dzień, na skutek doznanych przeżyć i urazów z rąk komunistycznych katów umierają stojąc. Uregulowanie tych należności przez reprezentantów Skarbu Państwa – Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefa Urzędu Ochrony Państwa jako następców działań władczych funkcjonariuszy U.B. i żołnierzy K.B.W. stanowiłoby ułamek promila tego, co zostało uregulowane przez Skarb Państwa jako naprawienie szkód w związku z funkcjonowaniem ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych ... (Dz.U. nr 34 poz. 149). Konstytucyjna zasada pań-

stwa prawa zobowiązuje. Około 50 lat ukraińska mniejszość narodowa, w tym społeczność łemkowska, w Polsce oczekują na właściwy osąd historii powojennej kaźni systemu komunistycznego, dokonanej bezkarnie na tej mniejszości. Jak długo będzie oczekiwala na właściwy osąd wymiaru sprawiedliwości? W imieniu Skarbu Państwa występują dwa tzw. "resorty siłowe". Dobrą praktyką procesu cywilnego jest zawarcie stosownej ugody. Czy znajdzie się ktoś, kto podejmie męską, rozsądną i korespondującą z pra-

wem decyzję zawarcia tego rodzaju ugód? Pytanie ma raczej wymiar retoryczny.

A. D.

Od red.:

Następnego dnia po podobnym potraktowaniu przez sąd naszego redaktora naczelnego, który niewinnie był więziony 6 lat - 14 kwietnia br. zmarł w wieku 75 lat Michał Kowalski. ... ?!

Володимир Кочерга

МУДРИЙ ЦИГАЧ

Ходив циган коло саду,
Заболіли го очи,
Бо він видів на деревах,
Пристави овочи.

То і поліз він до саду,
На дерево вскочив,
А тимчасом до дерева,
Тіж ґазда прискочив.

Та што, крадеш ти цигане !?
"Басом твою душу",
Но, палицьом ти дистанеш,
Або тя задушу!

Я нікому не перепущу,
Хто мі ту загостит.
І палицьом висмарую,
Аж затрищат кости.

І на тебе юж палиця,
В руках ся мі трясє.
Зиход зараз і, достанеш!
Што ти маш достати.

Што робити ! – мислит циган,
Треба буде потерпіти.
- Добрий ґаздо, я готовий,
Навет в пекло іти.

Тільки, же ми цигане,
Таки засади маме,
Тай тих засад ціле житя,
Твердо ся тримаме.

Же як дашто завиниме,
З нами не жартуют.
Берут нас за обі ноги,
І гет вимітуют.

На сумліню ся залишат,
Чорна пляма тлуста,
І такого юж цигана,
До неба не пустят.

А як хцете, но то бийте,
Палицьом по мої скорі.
Я потерплю, а ви будете
Мали плями на гонорі.

Коли така – кричит ґазда
Циганська засада!
Вхопив за ноги злодія,
І вишмарив за пліт цигана.

Боже заплат вам ґаздичку,
За таку прислугу,
А палицю заховайте,
На нагоду другу.

Веце я ту не прийду,
Юж вшитком винюхав,
Моя скоро би терпіва,
Якби я вас слухав.

Памятайте про то вшитки,
Треба лем мудро мислити.
Хто не думат, в каждый біді,
Мусит добрі потерпіти!

ВЕРТАЙТЕ НА ЛЕМКІВЩИНУ

В Ґанчові можна купити ділянки будовляни, о довільній поверхні. Є можливість включитися до водопроводу, електричної лінії та телефону. Ділянки знаходяться над головном дорогом, што провадит до Висови (4 км), в середині села, недалеко початкової школи, церкви і шкільних рильничих.

О докладнійши дани о продажі ділянок писати на адресу:
Paulina Dziamba, Hańczowa 59, 38-315 WYSOWA, woj. Małopolskie

В селі Смерековец є до продажі кілька господарств. Інформацію в справі продажі можна одержати по телефону: (0-18) 3510016.

В Боднарці недалеко склепу над дорогом, што провадит до Дуклі є до продажі ділянка будовляна 19 арова.

О інформацію продажі ділянки звертєтєся на адресу:

Józef Kantor, Bednarka 28, 38-249 KRYG.

Степан Семенюк

Їх зберегла віра, (але чи вповні?)

Православна парафія св.Миколая в Зеленій Горі (Зельона Гура), постала одна з перших на заході Польщі після трагічної акції "Вісла", внаслідок якої українське населення з Рідних земель, які відійшли після війни до Польщі, вигнали на поселення сюди.

Тут, на Середній Надодранщині Любуської Землі, опинилось кілька тисяч українського населення з Лемківщини. Одиною дозволеною формою організованого життя була Церква православна (ПАПЦ), з чого люди і користувались. (Греко-католицька Церква була властиво заборонена, хоч діяли дві парафії на всю Польщу. Але це окреме питання, до якого треба буде колись повернутись.)

Перша Богослужба в Зеленій Горі відправилась 8 вересня 1948 року в колишній святині Німецько-Апостольської Церкви (відлам німецького протестантизму). Будинок тої святині був збудований в 1927 р., в часі війни незруйнований що і дало можливість швидко достосувати до потреб православної церкви. Іконостас привезли з далекої місцевості Благодатне ¹⁾ із-за східної границі. Ікони люди привозили зі собою в час виселення, або зумисне їздили до рідних місць і забирали з залишених церков, переважно на Підляшші і Білосточчині. Багато ікон були старовинних - біля трьохсот років. На жаль церкву двічі окрадали і кілька старовинних ікон пропали назавжди. В Польщі крадіж ікон і інших релігійних пам'яток із храмів бувають часті, в тому пограбування римо-католицьких костелів повсякчасне.

Парафія св.Миколая в Зеленій Горі обіймає крім міста і довколишні села. На сьогодні налічує десь сто двадцять осіб, але на, Службу Божу в свята приходить біля сорок осіб. Парафія об'єднує православних українців, білорусів, кількох росіян і "поляків-православних". Останні, це в більшості білоруси, які вже втратили своє національне обличчя, крім православної віри. Але бувають такі ж і з наших, зокрема, на жаль з молодих, яким батьки не передали рідної мови і історичної пам'яті. Не малу роль у цьому відіграє і те, що православна Церква в Польщі є Польською Автокефальною Православною Церквою. ²⁾ Релігійна література в Митрополії і в окремих епархіях, а у Вроцлавсько-Щецінській зокрема, видається польською мовою або російською. Проповіді голосяться частіше, за наказом, російською або польською мовами. Не було б в цьому нічого надзвичайного, коли б це служило популяризації православ'я серед польського суспільства, а воно якраз сприяє - на це його і направляють! - польонізації білоруського і українського населення.

Не малу роль в цьому процесі відіграє "Стоваришнина Лемків", створене владою ПНР для розбиття нашого народу. Характерне, дуже мало дітей православних ходить на навчання української мови. Навчання релігії також часто тут ведеться польською мовою. Все це пригадує ситуацію в міжвоєнних роках, коли то було створено, власне, "полякув православних" на Поліссі і Підляшші, чому сприяла частина ерархії. В свою чергу це допомагає поширенню серед частини православних громадян, москвофільства, зокрема на Підляшші і в Білосточчині, а також у Вроцлавсько-Щецінській епархії. Дивне оце посвагання польсько-московсько-стоваришнина-лемківське. Хіба не випадковість, а кимсь організована і керована акція. Хай Бог буде суддею їм!

Та повернімся до Зеленогірської парафії. В перших роках до церкви тут приходили юрби людей, а на великі свята було переповнене навіть подвір'я, бо на Службу Божу приходило майже все українське населення з околиць. Та коли почала відроджуватись греко-католицька Церква, більшість людей повернулися до неї, бо

вони в ній виростили і богослужбові відправи відбувались на рідній мові. Греко-католиків "пригорнув" польський костел дозволяючи на відправи в костелах після латинської служби. Сталось це десь в половині п'ятдесятих років. До цього, в Польщі існували тільки дві українські греко-католицькі церкви, священники яких не перейшли на службу в римокатолицьких костелах, помимо великого тиску тодішньої влади і єпископату Польщі. (Згода польського Римо-Католицького Костела в Польщі на відновлення греко-католицького обряду (тепер: візантійсько-українського) у великій мірі була вимушена розвитком православних парафій. Колатання греко-католиків про відкриття власних церков і парафій цілими роками зустрічалось в Єпископаті Польщі з відмовою, як і зі сторони влади. Але, коли в якійсь місцевості люди створили православну парафію, то латинський нпр. декан, сам вже спішив запросити греко-католицького священника, мовляв: "волю вас, ніж православних". ³⁾

Місцева парафія мала щастя до настоятелів- за сорок років їх було тут всього трьох: о.Промінський, о.Петро Марчак (родом з Холмщини) і від 1986 року о. Антон Габура, що й досі керує парафією. Народився в Тожимю. Треба сказати правду, що церква в Зеленій Горі за о. Антонія дуже змінилась на краще. Закінчено будову гарної плебанії, яка є одночасно парафіяльним домом. Відновлено нутро церкви, упорядковано оточення і зроблено добротне огороження. В парафіяльній залі раз на тиждень о.Антоній навчає дітей релігії - не багато їх, бо всього шестеро, але добре і це. А ще до двох їздить до дому, бо проживають далеко від церкви. Тут відбуваються також зустрічі молоді.

В останні роки о. Антонію добавилась ще турбота про вязнів з заграниці, зокрема східної. Раз на тиждень ходить він до слідчої в'язниці в Зеленій Горі і раз до в'язниці в Кшиваньцу. Перша - чоловіча, друга - жіноча. В'язні переважно з Білорусії, Росії і, на жаль з України, переважно з західних областей. Але також є болгари, грузини, вірмени... Жінки переважно молоді дівчата, в більшості з України. Їх число мінливе., бувало, що на зустріч приходило і 35 чоловіків, а іноді тільки трьох; жінок найбільше було 12. Релігійна свідомість в'язнів різна - від повної несвідомості (і байдужості), до цікавості чимсь новим у тюремній дійсності. Найбільшу релігійну свідомість мають вірмени, які визнають тзв. вірменсько-григоріянську Церкву, що виросла з грецької, але має свої питомі догми і є самостійною з власним Католікосом, хоч найближче стоїть до православної, тому в'язні вірмени приходять на молитовну зустріч з православним священником.

Жінки-в'язні в Кшиваньцу, як згадувалось, в більшості з України. Перебувають там за спробу переходу нелегально границі з Польщі до Німеччини, в пошуках кращої долі.

(Треба згадати, що місцевий парох візантійсько-українського обряду о. Юліян також обслуговує в'язнів, якщо виникає така потреба, але на щастя, такої постійної потреби нема.)

Така вже апостольська доля священників - нести слово Боже до всіх, а в'язням воно, мабуть, найбільш потрібне.

Тут треба згадати про диригента церковного хору, вже покійного, Павла Герасименка, родом з Наддніпрянщини, який від 1949 року, двадцять років служив церкві, а рівночасно був диригентом (і організатором) хору місцевого гуртка Українського Суспільно-Культурного Товариства. Дуже багато зробив він для української громади в Зеленогірщині, а і православної парафії.

Сьогодні Богослужби тут відбуваються на тзв. церковно-слов'янській мові; проповіді на російській і польській, іноді на

українській. Все це не без натиску з верхів. Загалом треба сказати, що православне священство, за деякими винятками, все ще придержується, так сказати синодального російського уставу в усьому - облаченні, науці... забуваючи про свій Київський корінь. Тому не випадково в заголовку ми поставили питання: чи вповні зберегла їх віра?

Залежить, і буде це залежати від нас самих, священників і політики православної Митрополії в Варшаві. Незалежно від гірких слів сказаних вище, без Церкви доля наших людей була б, напевно багато тяжчою і гіршою. Віра дідів і батьків все ж таки зберегла якусь частку нашої ідентичності серед іншої культурної стихії. Хай простять мені мої земляки, але великою загрозою для збереження нашої національної і релігійної totoжності тут - і не тільки тут - є діяльність "Стоваришнина Лемків", яке виконуючи волю поспавшого його, змагає звести частину нашого народу до поняття етнічної групи, фольклорної регіональної групи і тому "Стоваришнина" бойкотує навчання української мови." За всіх часів подібне явище було творене сильними світу цього над "меншими братами". В роки війни німці були створили тзв. "Горалленфольк" з польських гуралів, що його очолював посол Сейму РП в міжвоєнний час, Кшептовський. Чим все закінчилось - відомо. Появились і в нас послідовники Кшептовського...

Безперечно, що парафія в Зеленій Горі має свою специфіку - до неї належать і українці, і росіяни, і білоруси... і священник мусить задоволити потреби всіх - така його роль і завдання, бо перед Богом всі рівні. Тільки при тому не повинен "хтось" використовувати

церкви для своїх політичних цілей, точніше - через церкву проводити денаціоналізацію людей (а ерархи зокрема). Бо це гріх!

Свої загальні спостереження хочу закінчити дивним явищем, а саме: священники православної і греко-католицької Церков часто спілкуються зі священниками інших конфесій, а в першу чергу римокатолицьким кліром, а от щоб так обидва засіли разом, православний з греко-католицьким, такого не зустрінеш, хіба під тиском мирян при нагоді. Родиться природно питання, чому так є? Чому ми самі до себе не можемо перемогти безглуздої ворожнечі? Хто дасть відповідь?

березень, 1999 рБ.

Примітки:

1. Благодатне, смт є в Донецькій області України, чи аж звідти якое примандрував іконостас чере всю Україну або Білорусь аж до Зеленої Гори?
2. До 1938 р. православна Церква в Польщі називалась "Православна Автокефальна Церква в Польщі". Сьогоднішню назву накинута влада РП у 1938 р.
3. Подається за інформацією о. каноніка Андрія Рожака, грекокатолицького пароха.
4. Лідер "Стоваришнина Лемків" публічно заявив, що лемки ніколи не стануть українцями, а радше спольонізуються, до чого і прямую "Стоваришнина"

СВЯТКУВАННЯ 185. РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Шпротаві

В Шпротаві 185. роковини народження Тараса Шевченка були відсвяткувані на просьбу пароха о дек. Юліяна Гойняка разом зі свяченим яйцем і пасхою, що було запляновано на неділю 25 квітня. По Службі Божій з посвяченою пасхою всі парафіяне перейшли до домівки над церквою, гарно прибраної народними барвами з портретом Тараса Шевченка. Була там також підготована виставка його малярства і кілька примірників поезії і прози. Перед виступом о. дек. Юліян Гойняк поблагословив свячене, пасху і яйця та поділився з парафіянами складаючи побажання святочні. Після святкового гостинного стола діти підготовані до виступу учителькою Ольгою Жубіль почали виступати. Найперше співали "Заповід" Як Умру то поховайте мене на могилі. Пізнійше був короткий реферат, виголошений учителькою Ольгою Жубіль про життя і творчість поета, про його мрії і пророцтво, які на сьогоднішній день при Божій допомозі здійснилися - Воскресла Україна.

О. дек. Юліян Гойняк, учителька з дітми і співорганізатори виступу Еміліян Стремецький і Андрій Кофля

Учителька Ольга Жубіль з дітми

По виголошенім рефераті діти декламували на слова Шевченка вірші і співали пісні. Виступ закінчила 9-літня Наталка Жубіль пісню "На високій дуже кручій".
Всі парафіяне і шановний о. декан Юліян Гойняк були дуже зворушені і дуже задоволені.

Стремецький Еміліян

Лемківська хроніка

21.03.1999 Голова ОЛ Александер Маслей брав участь в спітканю з Дмитром Павличком –новопризначеним амбасадором України в Польщі, якого 22.03.1999 прийняв президент РП Александер Квасьневскі.

24-26.03.99 В Горлицях, Бічу і Криниці проф. Януш Рігер з Інституту Слов'янознавства ПАН з Варшави, виголосив одчит: "О мові лемків і їй прикметах". Било дост дуже зацікавленя слухачів, но і дуже запитань, на яки професор одповідав дуже осторожно але і поважно. Висловив тіж погляд, же лемки то етнографічна частина українского народу. Часто звертався до порівняня лемків в Польщі з поляками на Україні, замешкалима за Збручом.

2-14.04.99 В Гоживскім клубі МПіК можна било оглядати виставу найкращих писанок, присланих 17-тьома авторами, на XXVII Конкурс українских писанок.

13-15.04.99 Тадеуш Анджей Ольшанські з Товариства карпатского виголосив в Горлицях, Бічу, Криниці і Ганчові доповід: "Рефлексії о Лемківщині". Бив то остатній виклад "Спіткань з Лемківщином".

15.04.1999 Амбасадор України в Польщі – Дмитро Павличко спіткався з представниками ГУ ОЛ і місцевима мешканцями в Новиці та поклав квіти до памятника Богдану Ігорю Антоничу.

19.04.1999 В Гожові похоронено бл. п. Михайла Ковальского, головного редактора "Ватри", котрий несподівано помер 14. квітня.

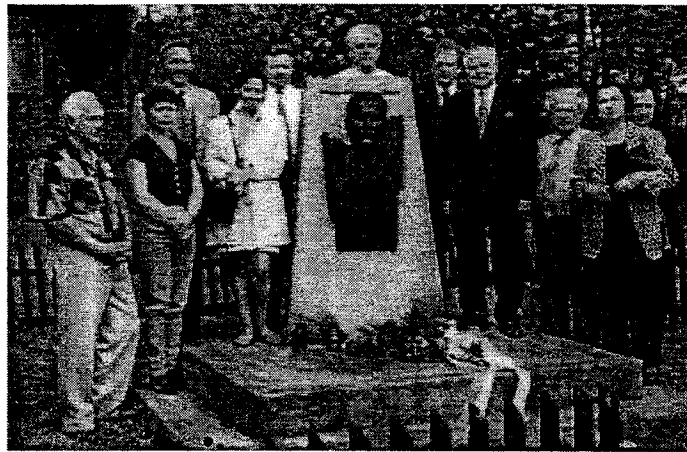
24.04.1999 Проголошено що монах о. Володимир Юшак –проігумен отців Василян в Варшаві, якого родовід з Боднарки, є піднесений до гідности єпископа і призначений ординаріом Вроцлавско-Гданьской Єпархії.

01.05.1999 В Вроцлавю вірни греко-католики переносилися з дотихчасовой святині "Воздвиження св. Хреста" до нововиремонтуваного храму "Собору св. Вікентія" при пл. Нанкера.

04.05.1999 В Горлицях святкувано роковини памяти Тараса Шевченка, Святковий вечер проходив в Православній

парафіяльній сали і в Грекокатолицькій церкви в Криниці. З артистичном програмом виступили учні Української школи ім Шашкевича з Перемишля. Тематичну доповід виголосив проф. Володимир Мокрий з Ягелонского університету.

12.05.1999 Староста Горлицкого повіту др Анджей Вельц, віцестароста Станіслав Шура і бургоміст Юзеф Абрам прийняли амбасадора України в Польщі Дмитра Павличка, генерального консуля України в Кракові Зіновія Куравського, проф. Володимира Мокрого й голову ГУ ОЛ Александра Маслея. Спітканя проходило в дружній атмосфері. Обговорено справу утвореня в Горлицях музею памяти Богдана Ігора Антонича, найвидатнішого поета з Лемківщини.

20.05.1999 На Горлицким стадіоні в часі фестину виступив з концертом Гуцульскій ансамбль "Гомін Гуцульщини" з Косова на Україні. Артисти представили великодні звичаї і традиції з Закарпатской України. Їх Виступ дуже подобався глядачам.

22-23.99 В Вільхівці проходили святкування церковного празника – "Кермеш". Богослужиня очолив Перемиско-Варшавскій Митрополит аеп. Івана Мартиняк. В артистичний програмі виступіла тіж хорова група з гудакими з недалекой Ніжньої Полянки зза Словацкой границі.

19.06.1999 В Вроцлавскій Греко-католицькій катедрі одбилася хіротонія Ординарія Вроцлавско-Гданьской Єпархії єп. Володимира Юшача. Головним святителем бив аеп. митрополит Іван Мартиняк з єпископами: Любомиром Гузаром – помічником глави УГКЦ, Васильом Медвітом – Екзархом Києво-Вишоградским, Юліяном Вороновским – єп. Самбірско-Дрогобицким, Павлом Василюком – єп. Коломийско-Чернивецьким, Софроном Мудрим – єп. Івано-Франківским, Михайлом Гринцишином – Екзархом Франції, Андрійом Сепеляком – єп. Буенос-Айреским. Співучаст брав Вроцлавскій Римо-католицький митрополит кардинал Генрик Гульбінович, який висвячував о. єп. В. Юшача і о. Р. Малиновского на греко-католицьких священників (перших в Народні Польщі) 8. мая 1983 р. в Лігниці.

18-20.06.99 В Свиднику 45. раз проходило Свято культури русинів-українців Словаччини. В програмі виступили художни колективи зо Словаччини, Чехії, України, Югославії і Польщі. Концертувало 34 колективи з 1020 артистами. В тим бив єден словацкій, 8 заграничних, но і 25 СРУС, з яких било 12 фольклорних ансамблів, 10 діточих, 2 співочи і єдна музична капеля. В Свидницьким святі культури русинів-українців Словаччини, што його організує СРУС, од ОЛ Польщі брали участ: голова ГУ ОЛ А. Маслей і члени В. Шлянта і П. Шафран.

21-22.06.99 ГУ ОЛ в Горлицях гостинно прийняла представників ГУ Союзу русинів і українців Хорватії в складі: Ірени Мудрий – голова, Теодор Фрицкій – 3-к голови, Гаврил Такач – секретар і проф. Борис Гралюк – член ГУ СРІУ Хорватії. Гості звиділи ватряну оселю в Ждині, виселени села, котри зникли з мапи землі по акції “Вісла”: Липну, Довге, Чорне, Радоцину. В Грабі спіткалися з головою гуртка ОЛ п. Павелчаком. Одвиділи давне село Жидівске, з котрого походять предки Теодора Фрицкого. Гості з Хорватії звиділи тіж Перемишль і Санок. Вечером в Горлицях проведено спільне засідання Президії управ обох організацій: ОЛ Польщі і СРІУ Хорватії. Наступного дня підписано договір о співпраці меже організаціями ОЛ і СРІУХ.

26-27.06.99 В Ужгороді на Україні проходив У. Світовий конгрес русинів, організацій, што діют проти України, а основну підтримку отримують од проф. Торонтского університету П.Р. Магочого, б. агента служб безпеки. Є то “Общество подкарпатских русинів (Україна), “Русиньска оброда” (Словаччина), “Стоваришнина лемків” (Польща), “Руска матка” (Югославія) і “Організація русинів в Мадярщині” (Угорщина). Головною ціллю їх діяня є створити новий, четвертий, карпаторуский нарід русинів і державу “Русенію”.

26-27.06.99 Окресна самоуправа Міжлаборец (Словаччина) організувала Фестиваль. Виступило там 35 художних колективів. З Польщі запросили “Ослав’ян” з Мокрого. Поїхали они спеціальним потягом, котрий перши раз переїхав границю Польско-словацку (Лупків – Міжлабірці) і буде од тепер нормально їздити на тий трасі. Є то покращання співпраці повіту Санок з окресом Міжлабірці.

26-27.06.99 Музейне товариство лемківской культури в Зиндранові організувало 8-ме свято “На пограничу культур” – “Од Русаля до Яна”. В артистични програмі, як подав редактор Радія Жешив Ярослав Чарнобай, виступили “Лемковина” з Білянки, “Маковицкій голос” зо Свидника (Словаччина) і хорова капеля співаків з готелю “Дністер” зо Львова (Україна). (пш, ом, вш)

Листи до Редакції

Кошалін, 10 березня 1999 р.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Від першого річника “Ватри” радо читаю редаговане Вами видання. Тішуся, що воно є і хвилею багаті серця не тільки лемків, а всіх, власне, кому дорога доля України.

У прилозі надсилаю Вам невеличку статтю про правдивого лемка - Миколу Слабака, який опісля сумнозвісного вигнання з рідних земель живе в Слупську й відтоді пише вірші. Його 75-річний Ювілей минув поза увагою краян. Я підготував до друку його першу збірку поезій “Віконце світу широкого”, яка побачить світ ще цього року. Було б добре, коли б Ви надрукували цю статейку про Миколу Слабака - доброго, широго й “нещасливого лемка”...

З почуттями поваги
проф. др. габ. Микола Зимомря

П.С.

1. Я родом з Закарпатської України, де маємо прегарний музей Лемківщини у селі Зарічево, що знаходиться біля містечка Перечин. Якщо б Вас це зацікавило то я міг би ширше написати про долі лемків із Закарпаття.

2. Будь ласка, надрукуйте статейку про лемка - Слабака, бо це додасть сили жити 78-літній людині...

Дорогий Приятелю Пане П. Шафран!

Сердечно дякую за переслану “Ватру” і препрашам Вас за клопіт. Барз люблю читати вшитко, што пишеться о лемках, хоч єм праві самоук і до того старий человек, лемко родом з Білянки. Як читам лемківски видання припоминається мі стара

співанка “Ой верше мій верше” як то було перше.

То правда, же Вашу “Ватру” можна купити в греко-католицкій церкви в Олаві, але я мешкам 12 км од того міста. Не все там можна достати і купити “Ватру”, коли єй продають.

Я і моя жена радиме по-своєму але діти не знають. На тим кінчу писати. Іщи раз Вас препрашам і сердечно дякую.

Василь Людвін

Закшув, 16.04.1999 р.

Христос Воскрес !

Вельмишановний Пане Ковальський !

Дуже дякуємо за “Ватру” ч. 2, яка була милою несподіванкою ще і з нагоди Великодніх свят. І ми бажаємо Вам доброго здоров’я, успіхів у праці та всіх благ від Воскреслого Христа. “Ватра” добіркою матеріалів дуже цікавий журнал, а презентація цих чудових значків- писанок проф. В. Щербаківського (це не наша заслуга!) приємно оживила це число і може прогодиться охочим популяризувати і вивчати наше чи с...капське мистецтво. Відділ ОУП в Гожові, завдяки Вам, вже має велики успіхи в цій ділянці. Шкода, що не масте матеріальних засобів для витрат при таких заходах як конкурси писанок. Все ж надіюся, цей факт не зупинить такої корисної ініціативи в наступних роках.

Гарної і теплої Вам весни !

Ще раз бажаємо Вам всего найкращого та здоровлю щиро
Іванна і Володимир Кашаки

Лондон, 22. квітня 1999 р.

Редакція “ВАТРА”

Сердечно співчуття складаю шановний Редакції і всім близьким в звязку зі смертю так дорогого мені Редактора М и х а й л а К о в а л ь с ь к о г о

Петро Львович

(...) Знаю, що тепер у Вас є багато роботи при редагуванні "Ватри" та іншої праці, бо ж треба робити і за Левка Галя но і за Михайла Ковальського, яких невблагальна смерть забрала назавсідги у безсвіт, а які могли ще довше прожити та ще попрацювати разом на потреби нашої культури і народу. Але так не є. Наші дітячі відходять – і вже рідко осталося таких, що почали працювати від І-го з'їзду УСКТ – від червня 1956 року. Я рівнож на викинчені, а роботи у мене ще досить багато, не знаю чи щось дасться мені ще зробити, хоч би повикінчати розпочате (...).

Висловлюю глибоке співчуття з приводу смерті головного редактора "Ватри" – Михайла Ковальського.

Іван Павлик

Панство Т. П. Шафрани в Ганчовій !

Прошу прийняти мої глибоки співчуття з приводу смерти Вашого брата і швагра Михайла Ковальського – головного редактора "Ватри".

Я про смерт Михайла довідався з "Нашого слова", а то било по моїй повороті з України. Вернувши, зараз я поїхав в Бортне, на похорон сусідки. Внет по ей смерти померло іщи двох мужчин, Дмитро Нецьо і Дмитро Шкураг. Пришлось мі бити на трьох похоронах, в протязі 9 днів в Бортним.

Будте здорови - Фецьо Кузяк

Антін Верба

Скорбна Мати

Ходить Мати Лемковина
І жалібно плаче:
- Коли ж бо я моїх діток
Всіх разом побачу?

Одні бідні, як ті птахи,
За морем присіли,
Другі не завжди по волі
На схід полетіли.

Третіх буря-хуртовина
Геть повимітала,
Тільки пусті зажурені
Їх хижі остались.

Знайшлись навіть сини блудні
В чужий шлях мандрують -
Закликаю - поверніться,
А вони не чують.

Прилітайте ж, хай на "Ватри"
На Вас подивлюся,
Хай я скорбна Ваша Мати
Хоч раз усміхнуся....

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

З великим жалем сповіщаємо що 7. травня 1999 р. на 77 році життя, після кількалітньої недуги помер б.п. Григорій Мерена. Народився Він в селі Фльоринка на Лемківщині в селянській сім'ї Василя і Єви з.д. Воргач. У Фльоринці Покійний закінчив початкову школу, та працював з родичами на господарстві. В жовтні 1942 р. був покликаний до примусової праці в Німеччині. Додому вернувся в листопаді 1945 р. У лютому 1946 р. підчас нічної облави польського війська за дезертером, у Фльоринці був поранений, бо стріляли до всіх кого зустрінули. Куля з автомату опинилася біля серця. Кулю цю Покійний носив в собі до смерті.

Внаслідок акції "Вісла" разом з родичами був депортований на Західні землі Польщі до села Байків, любінського повіту, що на Вроцлавщині, де приділено ім господарство.

Від 1950 до 1959 р. працював бригадиром в Державнім сільськім господарстві в Гавронах – сусідньому селі Байкова. В 1967 р. замешкав в Любіні і працював в Гірничому комбінаті міді. В 1973 році внаслідок хвороби серця, чого причиною, між іншими, була куля з автомату, зівстав пенсіонером.

Від 1956 року Покійний активно включився до суспільної праці в УСКТ. Був учасником І-го повітового з'їзду УСКТ в Любіні. Був активним членом любінського гуртка нашого товариства до смерті. Рівночасно багато праці вкладав у діяльність нашої церкви в Любіні.

В українському середовищі Любіна і околиць був дуже шанованою людиною. Не зрікався і не цурався свого національного походження, даючи приклад своїм землякам на чужині.

Покійний залишив в смутку дружину Теодозію, діти Христину і Андрія, та рідних і знайомих в Польщі, на Україні і в США.

Похорон б.п. Григорія відбувся 10. травня 1999 р. Заупокійну Службу Богу в любінській церкві відправили: Високопреосвященний Адам – Архиепископ Перемиський і Новосанчівський, о. митр. Михайло Жук – парох любінської церкви та протодіякони Антін Ярій і Василь Дубец. Співав церковний хор під проводом диригента Олега Смоля.

В останню дорогу проваджало Покійного багато людей – Його рідні і знайомі, які з'їхалися з різних місцевостей західних земель і з Лемківщини, та члени нашої громади з Любіна і околиць. Над могилою Покійного з прощальними словами виступили Високопреосвященний Владика Адам і о. Михайло Жук. Могилу Покійного відкрили вінки і квіти.

Спий Друже Григорію на чужині, далеко від рідної Лемківщини. Нехай любінська земля, хоч чужа, буде Тобі легкою. а пам'ять – вічною.

Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

Члени та управа гуртка ОУП в Любіні

СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО ВЕЛЬМИШАНОВНОГО ЮВІЛЯРА

26. червня цр. минуло 80 років від дня народження Високоповажаного Пана Петра Пиртея. Народився Він у лемківському селі Смерековець на Горличчині. Закінчив місцеву початкову школу в рідному селі, а дальшу науку продовжував в Горлицях, проживаючи в Рускій Бурсі. Закінчивши навчання, став вчителювати в Народній школі у Флоринці, а від 1941 року в Перунці.

Будучи вчителем заслужив собі на велику любов і пошану дітей, був дуже добрим вчителем і вихователем молоді, котра у вільний час спілкувалася з молодим керівником школи, а Він служив прикладом та впливав позитивно на її виховання. Старався переконувати родичів, щоб свої діти, по закінченню сільської школи, посилали вчитися далше. Завдяки Йому, в УЧС у Криниці, з села Перунка, навчалося в роках 1941-44 шестеро дітей, з яких тепер є видатні лемківські діячі.

В 1945 році Пан Петро одружився з вчителькою села Чирна – Ольгою Петришак, родом з Тилича, випусницею Української вчительської семінарії в Криниці. Вінчав їх греко-католицький священник в Перунці, а православний о. парох виконував роль дяка. Священники і вчителі взаємно шанувалися ти любили одне одного, зе зважаючи на конфесіональну приналежність, зустрічалися на святкуваннях народних і релігійних річниць, чи спортивних змаганнях.

Літом 1945 р. родина Пиртеїв виїхала в Радянську Україну. Там Пан Петро вчителював, закінчив вищі студії, а Його головний предмет – навчання німецької мови в середніх школах.

Пан Петро Пиртей, майже ціле дотеперішне життя посвятив на опрацювання словника і граматики (фонетика і морфологія) лемківської говірки. Словник лемківської говірки, ще в 1991 році був рецензований в Українській Академії Наук у Києві і заплановано його видати в 1992 р. Забрало на це фондів і покищо чекає спонсора, бо ж держава сьогодні не має грошей на досліджування говірок. Граматику також не видано, чекає ще на рецензію і видавничого спонсора.

Наш ювіляр всі прожиті роки присвячує лемківським справам, є одним з тих, щопідтримували створення капели “Лемковина” у Львові. З Його приводу утворено Івано-Франківське обласне відділення товариства “Лемківщина”, якого був першим головою. В тому часі товариство “Лемківщина”, під головуванням Пана Пиртея організувало екскурсії до рідної Лемківщини, в тому обов’язково на Лемківську Ватру до Ждині. Він кожного року, докі позвляло здоров’я, приїжджає на Ватру до Ждині а коли не може дуже це переживає. Тішиться всіма ватряними досягненнями і успіхами. Радують Його всі нововидані праці та різні видавництва про лемків. Нетерпеливо чекає на кожний номер “Ватри” і “Нашого слова”. Турбується подіями, що ведуть до національного і релігійного роздору між лемками.. Дуже радіє 1. грудя 1991 р. коли проходить референдум в справі Незалежної України, а ще більше тішиться з проголошення Самостійності України, схвалення Конституції України, та з резолюції вільності у державі. Навіть тепер не нарікає, що в Незалежній Україні живеться матеріально гірше, як було за Радянського Союзу.

З нагоди прожитих 80 років бажаємо Вельмишановному Ювілярові, Вірному Синові Лемківщини, дальше проживати довгі літа в доброму здоров’ї, щастії, родинній любові та Божій благодаті, що дай Господи на Многая, Многая Літа !

Редакційний колектив ВАТРИ
Головна управа Об’єднання лемків у Польщі

PRZEMÓWIENIE PODCZAS UROCZYSTOŚCI 10-LECIA INAUGURACJI SEJMU X. KADENCJI

wyłoszone przez dra hab. Włodzimierza Mokrego w Sali Kolumnowej 4. lipca 1999 r.

Dostojni Państwo Marszałkowie, szanowni Państwo Parlamentarzyści, drogie Panie i Panowie!

Dziś z perspektywy 10 lat od naszego wówczas wspólnego zwycięstwa i początku naszej praktycznej realizacji ideałów “Solidarności” pragnę z serca podziękować wszystkim zmieniającym duchowe i materialne oblicze Polski i Europy, podziękować liderom, przywódcom i aktywnym działaczom “S” oraz naszym nieocenionym wyborcom (zwłaszcza moim, z Choszczna, Gorzowa i Piły) za ich współdziałanie w tworzeniu tych na miarę stuleci faktów i demokratycznych przemian.

To z Gdańska, z pierwszego zjazdu “Solidarności” świat usłyszał przesłanie do narodów Europy Wschodniej, które stało się swoistym trzęsieniem ziemi, przygotowującym w miarę bezkrwawy rozpad imperium sowieckiego. To w tej kolumnowej sali podczas obrad klubu OKP była dyskutowana, a następnie przyjęta przez cały – tak z lewej, jak i z prawej strony – Sejm i Senat RP uchwała, witająca najpierw suwerenność a następnie niepodległość Białorusi i Ukrainy, z którą współpracować pragnie dziś cała Polska, widząc, że dopóki Ukraina pozostanie niezależnym państwem, dopóty nie odrodzi się byłe imperium sowieckie, zagrażające nie tylko Polsce i Ukrainie, ale i całej Europie.

To w tej sali przyjęto projekt uchwały Senatu potępiającej wysiedlenie Ukraińców w 1947 roku podczas akcji “Wisła”, z jednoczesną wolą i obietnicą podjęcia i godnego rozwiązania przez następny w pełni wolny Sejm RP tej czekającej do dziś sprawy. W nadziei na rozwój dobrosąsiedzkich i partnerskich stosunków między wolną Polską i niezależną Ukrainą jeszcze raz wszystkim Państwu dziękuję, mając na zawsze w oczach trzy krzyże gdańskiej “S”, pod którymi jako sto sześćdziesiąty pierwszy poseł OKP składałem wiązaną biało-czerwono-niebiesko-żółtych kwiatów, symbol kwitnącej Polski i Ukrainy.

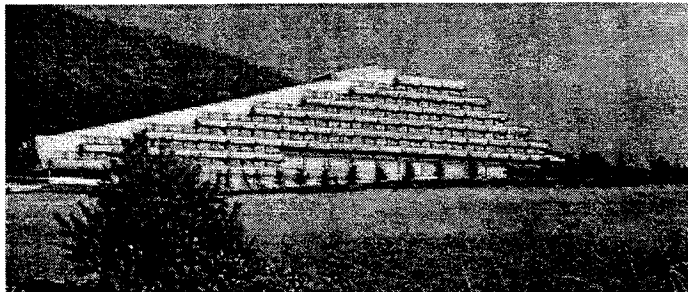
"UZDROWISKO WYSOWA" S.A.

38-316 WYSOWA

centrala: (0-18) 353-75-60, sekretariat: (0-18) 353-72-20, fax: (0-18) 351-64-96
Dział Marketingu i Sprzedaży tel. (0-18) 351-64-93, 353-64 94
Sanatorium Uzdrawiskowe "BIAWENA" (0-18) 351-64-83
Szpital Uzdrawiskowy "BESKID" (0-18) 351-64-87
Zakład Przyrodolecznicy (0-18) 351-23-11 wew. 47

E-mail: ppu-wysowa@pro.onet.pl

BIAWENA

Proponujemy:

- ✓ leczenie sanatoryjne, rehabilitacyjne,
- ✓ wczasy lecznicze, wypoczynkowe,
- ✓ kolonie, zimowiska, zielone szkoły,

Świadczymy:

- ✓ usługi diagnostyczne,
- ✓ leczenie specjalistyczne:
 - Układu pokarmowego,
 - dróg oddechowych,
 - Układu moczowego,
 - Układu kostno-stawowego, mięśniowego, tkanki łącznej,
 - turnusy rehabilitacyjne niepełnosprawnych,

BESKID

Szpital Uzdrawiskowy "BESKID"

Dysponuje 130 miejscami, wyposażony jest w pokoje 2, 3, 4 osobowe z pełnym węzłem sanitarnym sale telewizyjne, świetlice, kawiarnie, windy.

Na terenie szpitala działa 6 stanowiskowy oddział hemodializy prowadzony pod merytorycznym nadzorem Kliniki Nefrologii, Endokrynologii i Chorób Przemiany Materii Śląskiej Akademii Medycznej pod kierownictwem prof. dr hab. F. Kokota.

Sanatorium Uzdrawiskowe "BIAWENA"

Dysponuje 200 miejscami, jest wyposażone w pokoje 2, 3 i studia 2+2 osobowe, sale telewizyjne, kawiarnie, świetlice, windy.

W sanatorium funkcjonuje 32 łóżkowy Ośrodek Diabetologiczny pod merytorycznym nadzorem Kliniki Chorób Wewnętrznych i Diabetologii Śląskiej Akademii Medycznej w Zabrze pod kierownictwem prof. dr hab. n. Med. W. Grzeszczaka.

Uzdrawiskowy Zakład Przyrodolecznicy wykonuje zabiegi: kąpiele mineralne, perełkowe, czterokomorowe, okłady borowinowe, masaże podwodny i wirowy kończyn, natryski, inhalacje ultradźwiękowe, prądy diadynamiczne i interferencyjne, naświetlanie lampami sollux i kwarcowe, masaż aquavibron i ultradźwiękowy, Terapuls, gimnastyka, siłownia, sauna.

Naturalna woda mineralna
"WYSOWIANKA"

Rozlewana z leczniczego źródła w Wysowej Zdroju orzeźwia, zaspokaja pragnienie, ułatwia trawienie, pobudza apetyt, reguluje przemianę materii, skutecznie zwalcza ostrą kwasicę metaboliczną (poalkoholową).

"Wysowianka" wykazuje lecznicze właściwości w chorobie wrzodowej żołądka i dwunastnicy, chorobach metabolicznych takich jak: dna moczanowa, cukrzyca, w schorzeniach układu moczowego (kamica nerkowa).

"Wysowianka" w naturalny sposób uzupełnia gospodarkę mineralną organizmu.

Naturalne wody lecznicze

"Józef", "Henryk", "Franciszek"

"Józef" - zalecany w kamicy nerkowej, stanach zapalnych dróg moczowych, dnie moczanowej, innych chorobach urologicznych.

"Henryk" - zalecany w chorobach dwunastnicy, wrzodach żołądkowych, cukrzycy, schorzeniach dróg żółciowych, uzupełnia niedobór jodu w organizmie.

"Franciszek" - zalecany w chorobie wrzodowej i przewlekłych nieżytach żołądka i dwunastnicy, dyskinezie dróg żółciowych, zaburzeniach perystaltyki przewodu pokarmowego (zaparcia), uzupełnia niedobór jodu w organizmie.

Jesteśmy również producentem napojów owocowych rozlewanych na naturalnej wodzie mineralnej.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY!!!

Видає: Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków w Polsce, ul. Broniewskiego 9/7, 38-300 Gorlice

Редагує Колегія: Михайло Ковальський (головний редактор), Петро Шафран, Василь Шлянта

Ломка, технічне оформлення: Агенція Copy Centre, ul. Legionów 3, 38-300 Gorlice, tel. 0-18 353-78-77.

Prenumerata na kraj i zagranicę przyjmuje Piotr Szafran, Hańczoza 8, 38-316 Wysowa, woj. Małopolskie

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian tytułów nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie ponosi odpowiedzialności za opinie i poglądy autorów.